

SNS REAAL FONDS

JAARVERSLAG 2011

SNS REAAL Fonds is een actueel, ondernemend en maatschappelijk betrokken fonds. Het Fonds ondersteunt culturele en sociaal-maatschappelijke projecten en wil zoveel mogelijk mensen in staat stellen deel te nemen aan en kennis te nemen van deze projecten.

KUNST & CULTUUR PODIUMKUNSTEN

- **Inhoud**

• Woord vooraf	12
• Bestuursverslag	20
• Directieverslag	32
• Uitgelichte projecten	60
• Financieel verslag	120
• Risicomanagement & Governance	160
• Nevenfuncties bestuursleden	
SNS REAAL Fonds	180
• Medewerkers SNS REAAL Fonds	192
• NOG Collectie	196

Toegekende donaties 2011

Kunst & Cultuur

• Podiumkunsten	6
• Visuele kunsten	78
• Technologie & kunst	106
• Literaire kunsten	130
• Erfgoed	142
• Educatie	150

Jongeren & Maatschappij

• Jongeren & Maatschappij	174
• Educatie	190
• Wetenschap	198

Acteursgroep Wunderbaum
Onze pauze
€25.000
Landelijk
Voorstelling naareen
toneeltekst van Arnon Grunberg

Amsterdams Bach Consort

Inspired by Bach
€4.000
Amsterdam
Drie muziekprogramma's
die elk tweemaal worden
uitgevoerd

Arka Symfonie Orkest

TABU
€4.600
Maastricht
Uitvoering van nieuwe muziek
door orkesten bij de stomme
film Tabu uit 1931

Axesjazzpower

PP77
€5.000
Eindhoven
Festival rondom het werk
van geluidskunstenaar
Paul Panhuysen

BosTheater Les Enfants

du Paradis
Les Enfants du Paradis
€25.000
Amsterdam
Voorstelling in het
openluchttheater in het
Amsterdams Bos

Concertkoor Haarlem

Kristallnachtconcert
€2.500
Haarlem
Concert over de Kristallnacht
door een amateurkoor i.s.m.
professionals

Coöperatieve Vereniging

Onafhankelijk Toneel UA
Het uur waarop wij niets
van elkaar wisten
€25.000
Rotterdam
Voorstelling van professionele
acteurs en dansers i.s.m.
amateurs

Creative Music Foundation

CMF Invites
€10.000
Landelijk

Barokensemble Eik en Linde

Aan de Amsterdamsse grachten
€3.000
Landelijk
Concertserie met muziek van
componisten uit de baroktijd

Barokopera Amsterdam

Drank en Boete
€15.000
Landelijk
Uitvoering van een bewerking
van de opera Comique van Gluck
die een podium biedt aan jong
talent

BEER muziektheater

Ik ben niet bang
€10.000
Landelijk
Voorstelling voor kinderen vanaf
8 jaar naar het gelijknamige
boek van Niccolò Ammanniti

Concertserie van jonge
getalenteerde professionele
jazz/impro bands o.b.v.
gerenommeerde musici

Cultuurcompagnie

Noord-Holland
Karavaan
€50.000
Noord-Holland
Reizend kunst- en cultuur-
festival in Noord-Holland

CV De Brandstichting

Kapsalon Het Knippertje
€35.000
Landelijk
Voorstelling voor kinderen
gebaseerd op de klassieke
comedy-verhouding: bazige
man koeloneert gevoelige man

Dancing on the Edge

Dancing on the Edge festival
€40.000
Landelijk
Festival met hedendaagse
dansvoorstellingen uit het
Midden-Oosten en Noord-Afrika

- **Woord vooraf**

De wereldwijde crisis heeft Europa hard geraakt. En ook Nederland voelde de gevolgen wat, gezien de sterke Nederlandse afhankelijkheid van de export, niet verwonderlijk is. Het begrotingstekort en de staatsschuld namen toe, waardoor het kabinet—met meerderheidssteun van de Tweede Kamer—besloot om €18 miljard te bezuinigen. De cultuursector wordt hierdoor hard geraakt.

Hoewel ook de financiële sector het moeilijk heeft, heeft Stichting Beheer haar bijdrage aan het Fonds in 2011 op peil gehouden. En ook voor 2012 heeft het Bestuur van Stichting Beheer kenbaar gemaakt het voornemen te hebben hetzelfde bedrag als het voor 2011 voorziene ter beschikking te stellen. Hiervoor is het Fonds Stichting Beheer zeer erkentelijk. Het Bestuur van het Fonds verwachtte dat, vanwege de bezuinigingen op cultuur, de druk op de particuliere fondsen sterk zou toenemen. Dit bleek echter niet het geval. Ten opzichte van 2010 nam het aantal aanvragen zelfs met 9% af. Doordat er onvoldoende passende projecten op het gebied van Jongeren & Maatschappij werden aangeboden, lag het totale toegewezen bedrag in 2011 27% lager dan in 2010.

Bij de herinrichting van Stichting SNS REAAL Fonds 'nieuwe stijl' in 2007, is afgesproken

Dansstorm Oost De Hangende Stad €7.500 Landelijk Interdisciplinaire dans- voorstelling op locatie	Entrée Groot Entrée Orkest €7.500 Amsterdam Programma waarbij jonge amateurmusici tussen de 12 en 26 jaar kennismaken met het KCO en het Concertgebouw
De Federatie Huisgoden €25.000 Landelijk Voorstelling van een volksragedie op locatie	FANTASTEN Dodelijk Verlangen €24.500 Landelijk Voorstelling met het verhaal van een tragische liefde met workshops voor scholieren
De Kosmonaut Vertigo €6.000 Den Haag Festival waarbij professionele schrijvers theateerteksten onder de aandacht brengen van een jong publiek met daarnaast o.a. masterclasses, optredens en lezingen	Het Huis van Bourgondië YoungGangsters: When the Shit Hits the Fan €5.000 Landelijk Voorstelling op locatie waarbij geweld het centrale thema is, geïnspireerd door filmmakers als Quentin Tarantino en Jacky Chan
De Praktijk Superkapitalisten €4.000 Amsterdam en Haarlem Voorstelling over de Amerikaans-	Het Lab Rubber Room €4.500
Russische filosoof Ayn Rand en de econoom Alan Greenspan	Regio West Voorstelling waarbij urban dans centraal staat
De Rennende Gek Bitter with a Twist €5.000 Landelijk Voorstelling Bitter with a Twist van de Britse schrijver Simon Treves	Het Nationale Ballet Residency Zuid-Nederland €89.000 Landelijk Regioproject waarin locatieoptredens, lezingen, debatten, workshops en educatieve activiteiten gebundeld zijn om een nieuw publiek te bereiken
De Stilte Internationaal Stiltefestival €7.250 Breda Festival met dans gericht op jongeren tussen 4 en 12 jaar	Holland Opera (Xpress) The Tempest, opera op Fort Rijnauwen €20.000 Bunnik Opera van Purcell naar het beroemde toneelstuk van Shakespeare
Delft Chamber Music Festival Delft Chamber Music Festival €10.000 Delft Internationaal kamermuziekfestival	

om na drie jaar het toewijzingsbeleid te evalueren en waar nodig te wijzigen. Inmiddels is het toewijzingsbeleid aangepast. Het valt samen te vatten in twee kerngebieden: 'Kunst & Cultuur' en 'Jongeren & Maatschappij'. Binnen deze aandachtsgebieden (pijlers) is ook ruimte voor aanvragen gericht op wetenschap (geesteswetenschappen en sociale wetenschappen) en educatie die samenhangen met deze pijlers. Nadere precisering van deze twee toewijzingscategorieën is op de website te vinden.

De discussie over de governance van het Fonds—waarover in het bestuursverslag van 2010 wordt gesproken—is binnen het Bestuur nog niet afgerond. Wel is besloten om de huidige structuur, waarbij het stichtingsbestuur het beleid bepaalt en de directeur en het bureau voor de voorbereiding en de uitvoering verantwoordelijk zijn, te handhaven. Momenteel vinden afrondende besprekingen plaats over onderwerpen als het profiel en de samenstelling van het Bestuur, de plaats en samenstelling van de toewijzingscommissie(s) en de inschakeling van deskundigen op terreinen waar onze eigen kennis onvoldoende aanwezig is. Naar het zich laat aanzien zal deze discussie in het eerste kwartaal van 2012 worden afgerond, waarna de statuten en reglementen kunnen worden aangepast.

Ook in de bestuurssamenstelling kwam verandering: de heer Rien Hinssen, die niet langer deel uitmaakt van de Raad van Bestuur van SNS REAAL, is in december opgevolgd door de heer Ronald Latenstein. De heer Nol Hoevenaars is in de plaats getreden van de heer Jean den Hoed. Het Bestuur is de heren Hinssen en Den Hoed zeer erkentelijk voor hun niet aflatende inzet voor het Fonds in de afgelopen jaren. Het Bestuur is de Commissie Toewijzing, directeur en medewerkers dank verschuldigd voor hun werkzaamheden. Via de toewijzingen is invulling gegeven aan de oorspronkelijke doelstelling van het Fonds: de uitkering van maatschappelijk dividend aan de gemeenschap door het doen van uitkeringen op de eerdergenoemde gebieden. Het Bestuur spreekt eveneens zijn dank uit aan Corrie van der Veen voor haar grote bijdragen aan de uitbreiding, het beheer en de ter beschikking stelling van de NOG Collectie SNS REAAL Fonds.

Prof. Dr. E.J.Fischer
voorzitter

Holland Symfonia

De Grote Mees Kees Show
€25.000

Regio West

Voorstelling door een symfonie-
orkest en twee acteurs, waarbij
kinderen een actieve rol spelen

Kameroperahuis

Amalia Bandi, een stadsopera
€20.000

Zwolle

Opera op locatie over de
zigeuner-koningin die in Zwolle
woonde

Hummelinck Stuurman

Theaterproducties

Programmering (2008–2011)

€120.000

Amsterdam

Programmering voorstellingen

Huus van de Taol

Streektaalfestival! REUR!

€10.000

Drenthe

Festival in het Nedersaksisch
voor schrijvers, dichters en
musici

Koperkwintet KWIVR

'Praten met je oren dicht'

€15.000

Landelijk

Voorstelling met muziek voor
kleuters gebaseerd op 'Mijn
fijne geluidenboekje' van
Edward van de Vendel

Kostic Stichting voor hedendaagse kunst

Yell Penelope

€5.000

Tilburg

Voorstelling van choreograaf
en danser Jelena Kostic,
geïnspireerd op haar Servische
afkomst

Kunstencentrum de Kunstlinie

Flevolands Korenfestival

€6.000

Almere

van het Internationaal Joodse
muziekconcours 2010

Internationaal Kamermuziek

Festival Utrecht

Internationaal Kamermuziek

Festival Utrecht 2011

€25.000

Utrecht

Festival van en met violiste

Janine Jansen

Korenfestival waarbij o.l.v.

professionals gewerkt wordt

aan de eigen koorprestaties

Labyrint

Ensemble Labyrint—The Factory

€9.000

Landelijk

Liederencyclus waarbij
hedendaagse componisten

hun eigen versie maken van

The Velvet Underground songs

ISMA

Internationale Masterclass

Apeldoorn

€5.000

Apeldoorn

Masterclasses voor jonge

muzikale talenten door

gerenommeerde musici

Johan Wagenaar Stichting

The City—John Cage 100 jaar

€5.000

Den Haag

Programma in het kader van

de 100e geboortedag van

componist en pionier van de

experimentele muziek John Cage

Lolli Jane Blue

Lolli Jane Blue

€8.000

Landelijk

Interdisciplinaire voorstelling

van artieste Lolli Jane Blue

Lonneke van Leth Producties

Zwanenmeer: Siegfried en

Odetta

€6.400

Den Haag

Variant van het Zwanenmeer

waarbij een professioneel

dansgezelschap en jazz-

ensemble samenwerken

met een amateurkoor en

amateurdansers

- **Bestuursverslag**

Het Bestuur van Stichting SNS REAAL Fonds bestond in 2011 uit de volgende personen:

- E.J. Fischer (voorzitter)
- J.M. Overmeer (vicevoorzitter)
- M.W. den Boogert
- M.W.J. Hinssen (tot 15 september 2011)
- J. den Hoed (tot 1 mei 2011)
- A.H.A. Hoevenaars (vanaf 20 oktober 2011)
- H.M. de Jong Schouwenburg
- S.C.J.J. Kortmann
- R.R. Latenstein (vanaf 19 december 2011)
- H. Muller

Het Bestuur wordt gevormd door negen personen, waarvan vijf leden afkomstig zijn uit de gelederen van het Bestuur van Stichting Beheer SNS REAAL, één uit de Raad van Bestuur van bank-verzekeraar SNS REAAL en drie onafhankelijke leden.

Een bestuurslid heeft zitting voor een periode van vier jaar en kan maximaal voor twee periodes worden herbenoemd. Op pagina 28 staat het rooster van aftreden.

Het Bestuur kende in 2011 acht in plaats van negen leden.

- **Relatie met Stichting Beheer SNS REAAL**

In 2011 werden 492 projecten door SNS REAAL Fonds ondersteund. Het budget om dit mogelijk te maken ontving het

Margaretha Consort

Muziek in de IJdenstijd

€1.800

Landelijk

Samenwerkingsverband

tussen professionele musici

en amateurzangers

MC

Hollandse Nieuwe 12

€20.000

Amsterdam

Festival gericht op jonge
getalenteerde professionele
theatermakers en toneel-
schrijvers met diverse culturele
achtergronden

Musica Classica (Van Swieten

Society)

Bakken met muziek

€10.000

Landelijk

Kindervertelconcert waarin

muziekstukken worden

uitgevoerd in een theatrale

setting

Muzieklab Brabant

Bagage

€10.000

Nieuw Nederlands Opera Front

La Bohème

€30.000

Landelijk

Voorstelling gebaseerd op

de opera van Puccini

NSKK

Via Baltica

€3.000

Landelijk

Concertserie met klassieke

muziek uit Estland en Letland

NTF Nederlands Theater Festival

Het Nederlands Theater Festival
en de Amsterdam Fringe 2011:

naar een groter bereik

€80.000

Amsterdam

Festival met theaterhighlights

van het afgelopen seizoen met

aandacht voor jong talent

Opera aan Zee

Noordwijk Locatie Opera

€5.000

Noordwijk

Opera op toevallige plekken

aan zee

Landelijk

Muziektheatervoorstelling

die zich afspeelt in een

illegaal gokpaleis, bevolkt

door gokverslaafde ouderen

Muzieklab Brabant

De Pepernotenfabriek

€10.000

Landelijk

Voorstelling die de fantasie

prikkelt, voor kinderen van

4 tot 8 jaar

Muziektheater Hollands Diep

Sint Nicolaas leeft!

€25.000

Landelijk

Muziekvoorstelling voor

het gezin met Sint Nicolaas

als middelpunt

Nachtgasten

Nachtgasten

€15.000

Landelijk

Voorstelling waarbij

professionele acteurs op basis

van nieuw geschreven verhalen

improviseren

Organisatie Oude Muziek

Festival Oude Muziek Utrecht

2011

€20.000

Utrecht

Festival met een breed

overzicht van de oude muziek

in Nederland en daarbuiten

Paradiso

I Like To Watch Too

€17.000

Amsterdam

Programma met dans-

uitvoeringen, filmprogramma,

food-art, dj's en vj's

Pro Pro Producties

Poeff—Lichttheater met

toverlantaarns en blaasmuziek

€10.000

Landelijk

Voorstelling die d.m.v.

toverlantaarns een magische

wereld oproept

Fonds van Stichting Beheer SNS REAAL, grootaandeelhouder van SNS REAAL N.V. Jaarlijks ontvangt Stichting Beheer, net als de andere aandeelhouders, in principe dividend op de aandelen. Daarnaast heeft zij opbrengsten uit ander belegd vermogen. Dat vermogen is verkregen door de verkoop van aandelen SNS REAAL N.V., toen SNS REAAL in mei 2006 naar de beurs ging.

Stichting Beheer SNS REAAL heeft als één van de statutaire doelstellingen 'het doen van uitkeringen met een sociale of ideële strekking'. Vastgelegd is dat Stichting Beheer deze uitkeringen doet via Stichting SNS REAAL Fonds. De wenselijkheid van het uitkeren van dit maatschappelijke dividend houdt verband met een aantal fusies van de ondernemingen, die uiteindelijk hebben geleid tot het huidige SNS REAAL. Bij deze fusies waren onderlinge maatschappijen en gemeentespaarbanken betrokken.

Ondanks deze sterke relatie opereert het Fonds onafhankelijk van Stichting Beheer: met eigen statuten, een eigen beleid, een eigen arbeidsvoorwaardenregeling en een eigen salarisgebouw.

- **Vergaderingen**

Het Bestuur vergaderde in 2010 zes keer (vier reguliere vergaderingen en twee extra vergaderingen). De algemeen directeur van het Fonds was aanwezig bij de reguliere vergaderingen.

Op de agenda stonden onder meer langlopende strategische onderwerpen en de relatie met Stichting Beheer SNS REAAL. Terugkerende agendapunten waren het directieverslag, de managementrapportages, projectrapportages en projectaanvragen waarvan het aangevraagde bedrag €250.000 of hoger is. Naast deze terugkerende onderwerpen werden in 2011 ook specifieke agendapunten besproken.

Zo werd de jaarrekening 2010 vastgesteld en is uitgebreid stilgestaan bij de inhoudelijke beleidsveranderingen die in 2011 door het fondsbestuur zijn vastgesteld. Ook de ontwikkeling van een nieuwe visuele identiteit is in de bestuursvergaderingen aan de orde geweest. Verder werden de heren Fischer en Kortmann herbenoemd en de heren Hoevenaars en Latenstein welkom geheten als bestuursleden. De heren Den Hoed en Hinssen traden af. Ten slotte is de governance van het Fonds meerdere malen ter sprake gekomen. In het eerste kwartaal

Productiehuis Brabant

Exit the King

€5.000

Landelijk

Voorstelling geïnspireerd op
"De Koning Sterft" van Ionesco

Productiehuis Rotterdam

Schwalbe speelt vals

€20.000

Landelijk

Voorstellingsserie op de grens
van theater en performance,
waarin de donkere kant van de
mens wordt onderzocht

Rauher Engel

WI WA WIT

€10.000

Landelijk

Voorstelling met dans voor
kinderen van 2 tot 6 jaar

Sampone Music Productions

Concertserie Fra Fra Big Band
door 18 musici

€9.000

Landelijk

Concertserie waarbij originele
composities en op maat

Stichting Limburgs Jeugd

Symfonie Orkest

Amikejo

€2.000

Maastricht
Workshops en presentaties
i.s.m. muziekschool Maastricht
en Aken gericht op jongeren
van 14 t/m 23 jaar

Stichting 20ste-eeuwse Lied

Heimweh

€4.000

Amsterdam

Concert met een voor een
groot deel zelden uitgevoerd
liedrepertoire

Stichting 20ste-eeuwse Lied

Vrouwenmuziekmarathon

€5.000

Amsterdam

Concert met liederen van
vrouwelijke componisten
door jonge en meer ervaren
vocalisten

Stichting Aart van Bergen

Crecent Double Quartet:

Radio Mundial

€8.000

Landelijk

Programma gericht op moderne
jazz, wereldmuziek en pop

SBS Jazz

Jazztival

€2.000

Alkmaar

Jazzfestival met regionale
en (inter)nationale bands en
musici, zowel professionals
als amateurs

Scapino Ballet Rotterdam

Pearl

€25.000

Landelijk

Dansvoorstelling in com-
binatie met live uitgevoerde
barokmuziek door
Combattimento Consort

Stand Up Tall Productions

Crash Course Chit Chat

€25.000

Landelijk

Voorstelling van Sanja Mitrovic
over de nationale identiteit
van de Europese identiteit

Stichting Amsterdam Roots

Festival

Amsterdam Roots Festival

€30.000

Amsterdam

Jeugd- en jongerenprogramma
binnen het wereldmuziekfestival

Stichting Amsterdamse Cello

Biënnale

Amsterdamse Cello Biënnale
2012

€110.000

Amsterdam

Festival voor cellomuziek met
concerten en een uitgebreide
randprogrammering

van 2012 zullen hier, naar verwachting, de afrondende gesprekken over worden gevoerd.

- **Rooster van aftreden Bestuur SNS REAAL Fonds**

Het rooster van aftreden ziet er als volgt uit:

2012 M.W. den Boogert	2014 J.M. Overmeer
2013 H.M. de Jong Schouwenburg H. Muller	2015 E.J. Fischer A.H.A. Hoevenaars S.C.J.J. Kortmann R.R. Latenstein

- **Commissie Toewijzing**

Drie van de acht bestuursleden hebben ook zitting in de Commissie Toewijzing, die zich buigt over het toekennen van project-subsidies. De Commissie Toewijzing vergadert maandelijks in het bijzijn van de algemeen directeur, het hoofd Projectadvies en een senior adviseur. Tijdens de vergadering worden gemiddeld 20 projectadviezen besproken.

Per 31 december 2011 zijn de leden van de Commissie Toewijzing:

- E.J. Fischer
- H.M. de Jong Schouwenburg
- J.M. Overmeer

Stichting Aorta Muziektheater
Maria Nuñez—Van brandstapel
naar vrijheid
€15.000
Landelijk
Voorstelling gebaseerd op het
waargebeurde verhaal van
de Joodse Maria Nuñez die
naar Nederland vluchtte om
onderdrukking en vervolging
te ontlopen

Stichting Apollo
Veel plezier met Mozart
en Haydn
€5.000
Landelijk
Concertserie met muziek
van Mozart en Haydn

Stichting Appelsap
Appelsap Oosterpark
€12.500
Amsterdam
Multicolored urban
muziekfestival in het Oosterpark

Stichting Art Buro Limburg
Perpetuum
€5.000
Landelijk

Voorstelling met een combinatie
van bewegingstheater,
figurentheater en muziek

Stichting Balls
MonteverdiSH—A hiphop
breakdance opera
€30.000
Landelijk
Voorstelling waarin opera
en breakdance samenvloeden
en met elkaar botsen

Stichting BERG&BOS
Het jaar van de schlager
€15.000
Amsterdam en Terschelling
Voorstelling op locatie die
schakelt tussen 2011 en 2031,
het jaar waarin de schlager
hoogtij viert

Stichting Bethaniënklooster
Nieuwe Woensdag
€3.000
Amsterdam
Concertserie met nieuwe muziek
op woensdagen in de zaal
van het Bethaniënklooster

Stichting Blaeubeek
VIAGEM NO TEMP0
€5.000
Landelijk
Nederlandse componisten
schrijven ieder een werk voor
tenor en barok-ensemble op
bestaande literaire teksten
over reizen in geest en tijd

**Stichting Boogaerdt/
VanderSchoot**
BIMBO
€30.000
Landelijk
Voorstelling over het hoge
'BIMBO-gehalte' van vrouwen
in onze huidige beeldcultuur

Stichting Broersma
Koekoek's Vogelradjjs
€5.000
Regio Noord
Voorstelling waarin de natuur
en vogels centraal staan, voor
kinderen vanaf 6 jaar

Stichting Brokken
Corrie en de Grote Brokken VIER!
€14.420
Landelijk

Uitvoeringen en jubileum cd-box,
t.g.v. 25 jaar Brokken

Stichting Camerata Amsterdam
Don Pasquale
€5.000
Landelijk
Kameroera van Donizetti in
het Nederlands uitgevoerd door
jonge professionele vocalisten

Stichting Camerata Amsterdam
La Scala di Seta
€5.000
Landelijk
Opera La Scala di Seta van
Rossini

Stichting Cellosonate Nederland
Digitale catalogus van
Nederlandse werken voor
cello en piano
€5.000
Landelijk
Ontsluiting van de digitale
catalogus van Stichting
Cellosonate

- **Directieverslag**

- **Toewijzingsbeleid**

Het is een bijzonder jaar geweest voor SNS REAAL Fonds: er is in mei 2011 een belangrijke wijziging in het donatiebeleid doorgevoerd. Een wijziging die het resultaat is geweest van een evaluatie van het beleid van de afgelopen jaren. Naast projecten op het gebied van kunst en cultuur ondersteunt het Fonds sinds de beleidswijziging ook projecten die zijn gericht op jongeren en maatschappij. Waarbij er, in samenhang met deze pijlers, ook ruimte is voor aanvragen op het gebied van wetenschap en educatie. Deze beleidswijziging was nodig om meer samenhang te realiseren in het beleid en meer duidelijkheid voor de aanvrager te creëren. Nieuw was ook dat het Fonds met taakstellende budgetten ging werken voor beide pijlers: 70% voor Kunst & Cultuur en 30% voor projecten gericht op Jongeren & Maatschappij. Met het oog op de historie van het Fonds blijft het Fonds een beperkt budget reserveren voor projecten waarin de oorsprong van het Fonds tot uiting komt: democratie en vakbeweging.

Jongeren & Maatschappij

Met de pijler Jongeren & Maatschappij wil het Fonds zijn sociaal-maatschappelijke gezicht benadrukken. De Nederlandse samenleving stelt veel eisen aan haar burgers en jongeren hebben basiskennis, -vaardigheden en

Stichting Circus theaterdagen
Circustheaterdagen
€10.000
Schiermonnikoog
Festival gericht op circustheater
op Schiermonnikoog

Stichting Clazz
Clazz in en uit het Klooster
€5.000
Amsterdam
Concertserie op het snijvlak
van jazz en klassieke muziek
op diverse podia in Amsterdam

Stichting Crash
Super Sobia van rij 5
€10.000
Landelijk
Voorstelling in Bollywoodsfeer
voor kinderen

Stichting Cultuur aan het IJ
Winters Binnen
€17.000
Amsterdam
Festival met theater en muziek
op verschillende locaties in
Amsterdam-Noord

Stichting Dagdroom
DROP
€10.000
Landelijk
Voorstelling voor kinderen
vanaf 4 jaar, gebaseerd op het
geïllustreerde boek van Sylvia
van Ommen

Stichting danstheater VDS
Koppige Metamorfose
€7.500
Amsterdam
Voorstelling met dans, op
muziek van Simeon ten Holt,
speciaal gemaakt voor
bewoners van en in verzorgings-
en verpleeghuizen

Stichting Dans Werkplaats
Amsterdam
Sneak Preview
€7.000
Landelijk
Docu-dansvoorstelling over
de geslurde vrouw

**Stichting de (Internationale)
Keuze van de Rotterdamse
Schouwburg**
De Internationale Keuze van
de Rotterdamse Schouwburg
€24.950
Rotterdam
Festival met theater, dans
en performance

Stichting de Betovering
Festival De Betovering 2011
€25.000
Den Haag
Kunst- en cultuurfestival
gericht op kinderen tussen
4 en 12 jaar

Stichting De Helling
The Reclining Woman
€15.000
Landelijk
Voorstelling met muziek
geïnspireerd op de beeld-
houwwerken van Henry Moore

Stichting de KISS moves
ALL incl./2012: cARMINA
BURANA FREE-dom
€15.000
Landelijk

Voorstelling met dans gericht
op jongeren

Stichting De Varkensfabriek
Mohamlet
€10.000
Landelijk
Voorstelling gebaseerd op
Hamlet van Mohammed Azaay
over de zin en waanzin van het
leven

Stichting de Vreemde Beweging
WhyNot! #3
€2.500
Amsterdam
Festival in kunstruimte W139
waarbij de nadruk ligt op
hedendaagse dans en
gerelateerde kunst

Stichting Der Aa-Kerk
Schnitgers Droom
€7.500
Groningen
Programma n.a.v. het optreden
in gebruik nemen van het
gerestaureerde Schnitgerorgel
in de Aa-kerk

-houding nodig om hierin een actieve rol te kunnen spelen. Het is echter niet voor alle jongeren even gemakkelijk en vanzelfsprekend om die aansluiting te vinden. Daarom kiest SNS REAAL Fonds voor ondersteuning van initiatieven die hieraan een bijdrage kunnen leveren. Er zijn vier thema's benoemd waar het Fonds zich specifiek op richt: financiële educatie, ondernemen, geletterdheid en cultuur met een sociaal-maatschappelijk doel. Uitgangspunt moet zijn dat de maatschappelijke kansen van de doelgroep verbeterd worden en de zelfredzaamheid wordt vergroot.

Kunst & Cultuur

De introductie van de nieuwe pijler (en de budgetten die hieraan gekoppeld worden), heeft consequenties gehad voor het traditionele hoofdbestanddeel van het beleid van SNS REAAL Fonds, Kunst & Cultuur. Op dit terrein moesten scherpere keuzes gemaakt worden. Zo ondersteunt het Fonds bijvoorbeeld op het gebied van amateurkunst alleen nog projecten waarbij amateurs nadrukkelijk de samenwerking zoeken met zeer goede professionals. En kiest het bij cultureel erfgoed specifiek voor het behoud van zeer bijzondere monumenten en het (mede) ondersteunen van aankopen die behoren tot wat de 'Collectie Nederland' wordt genoemd. Wat blijft is de speciale aandacht voor jonge carrières, ondernemerschap van de

aanvrager en experiment. Projecten worden onderverdeeld in de sectoren Podiumkunsten, Visuele kunsten, Technologie & kunst en Literaire kunsten. Ook interdisciplinaire projecten en projecten die passen binnen meerdere sectoren komen in aanmerking voor ondersteuning. Naast heldere voorwaarden en criteria heeft het Fonds nu ook voorkeuren en speerpunten benoemd die bij de keuzes voor toekenningen een belangrijke rol kunnen spelen. Het Fonds wil zich helder blijven profileren richting aanvragers via de projecten die worden ondersteund en zal met het beleid blijven inhaken op wat er in de maatschappij actueel is. Aan de hand van de basiswaarden, actualiteit en kwaliteit, kunnen nieuwe voorkeuren en speerpunten worden benoemd. De kern is dat het Fonds bijdraagt aan die gezelschappen, ensembles, orkesten, musea, festivals en andersoortige instellingen die met een tijdelijke ondersteuning extra activiteiten kunnen ontplooiën om daarmee een publiek te bereiken.

Een illustratie van het donatiebeleid is te vinden bij de uitgelichte projecten vanaf pagina 60.

- **Advies**

In 2011 daalde het aantal aanvragen dat binnenkwam bij de projectadministratie ten opzichte van 2010 met 9% naar 1.585.

Stichting Dutch Harp Festival
Dutch Harp Festival 2012
€25.000
Utrecht
Festival gericht op harpmuziek met o.m. concerten, masterclasses, presentaties en lezingen

Stichting Electra
Whirly Girls
€10.000
Landelijk
Voorstelling met muziek over vijf bijzondere vrouwen uit het begin van de 20e eeuw

Stichting Emmy Verhey Festival
Emmy Verhey Festival 2011
€3.500
Zaitbommel
Festival met kamermuziek en veel aandacht voor jong talent

Stichting Ensemble 306
Ritual For Room 306
€3.000
Landelijk
Presentatieserie waarbij centraal staat het in leven

houden van het muzikale erfgoed van het Natlab van Philips

Stichting Erard Ensemble
Ouderkerk Romantische Muziekweek 2011
€2.500
Ouderkerk a/d Amstel
Kamermuziekweek met o.m. avondconcerten en een gratis lunchconcert uitgevoerd door professionele musici

Stichting Essential Arts
Toets des Tijds Concerten
€3.000
Amsterdam
Concertserie in Amsterdam-West door jonge musici in combinatie met gevestigde namen

Stichting FayaDans Rotterdam
Hombre#2
€20.000
Landelijk
Voorstelling met urban dans op live uitgevoerde jazzmuziek

Stichting Foltz+Company
Ziel
€15.000
Landelijk
Dansdrieluik met choreografieën van Bob Foltz, Krisztina de Châten en Ronald Wintjens met educatief traject

Stichting Frommermann
FrommerFranz
€10.000
Landelijk
Concertserie op het snijvlak van klassieke en lichte muziek voor een zeer divers publiek

Stichting Gasthuis Frascati
Breakin' Walls & Jong Frascati
€35.000
Amsterdam
Jongerenlabel van Frascati waarbinnen festivals, voorstellingen en sideshows voor een jongerenpubliek plaatsvinden

Stichting Gelukscompagnie
Geluk
€40.000
Groningen

Multidisciplinair cultureel evenement in de Veenkoloniën

Stichting Grasland
Verdichten, verdunnen—Een ode aan Hans Asselbergs
€4.500
Haarlem
Festival rond de Haarlemse componist en slagwerker Hans Asselbergs

Stichting Het Accordeon
Compositieopdracht als onderdeel van het 12e Festival Het Accordeon
€4.000
Deventer

Concert van compositie van Martijn Padding door Orkest de Ereprijs en accordeonist Marieke Grotenhuis tijdens Het Accordeon Festival

Een mogelijke oorzaak voor de terugloop van het aantal aanvragen ten opzichte van vorig jaar is dat aanvragers voorafgaand aan het doen van de feitelijke aanvraag uitvoeriger te woord worden gestaan, meer informatie krijgen en beter kunnen afwegen of het doen van een aanvraag zinvol is. Ook speelde onzekerheid over het voortbestaan van een instelling of gezelschap, als gevolg van de bezuinigingen op cultuur, aanvragers parten.

Het gemiddeld aangevraagde bedrag steeg met 6,5% ten opzichte van 2010. Gemiddeld vroeg men €19.739 aan. Net als in 2010 kwamen veel kleine en middelgrote aanvragen binnen bij het Fonds. Om de grote hoeveelheid aanvragen goed te kunnen behandelen, zodat aanvragers tijdig uitsluitsel krijgen of hun project door het Fonds financieel ondersteund wordt, is de professionalisering, die in 2009 werd ingezet, doorgezet. Zowel richting de aanvrager als intern is gewerkt aan een goede balans tussen de werkvoorraad en de kwaliteit van de advisering.

Zo zijn de voorkeurscriteria voor projecten op het gebied van podiumkunsten, technologie & kunst, visuele kunsten en literaire kunsten verder aangescherpt. En is het beleid voor educatie, publicaties, festivals en e-culture/digitalisering nader uitgewerkt. Het aangescherpte beleid is via een persbericht verspreid en op de

website uiteengezet. Op deze manier weten aanvragers ons beter te vinden en komen ze sneller te weten of een aanvraag bij het Fonds in aanmerking komt voor ondersteuning of niet. Daarbij is het Fonds op zoek gegaan naar zogenaamde 'witte vlekken' in Nederland waar het Fonds een rol van betekenis kan spelen, zodat de gewenste landelijke dekking beter wordt.

Door de komst van twee nieuwe adviseurs, eind 2010, was de afdeling projectadvies in 2011 ruimer bezet. De aanvragen werden voorzien van een afgewogen advies. Ook is het adviesformulier verder verbeterd en werden veel 'vooraanvragen' behandeld. De aanvrager kreeg snel te horen of het indienen van een aanvraag zinvol was waardoor het Fonds minder aanvragen ontving die wellicht elders meer kans op ondersteuning hadden. Ook is het netwerk van het Fonds verder uitgebreid. De Directie en adviseurs zijn actief naar buiten getreden en de communicatie met aanvragers is toegenomen. Directie en adviseurs bezochten veel ondersteunde projecten, voerden gesprekken met (potentiële) aanvragers en lieten zich informeren door organisaties die binnen de verschillende pijlers en sectoren actief zijn.

2011	2010	2009
1.585	1.744	1.470

Aantal ontvangen aanvragen

Stichting Het Complot De laatste ronde in De Gelukkige Mandarijn €3.000 Regio Noord Voorstelling van Frank Houtappels gespeeld in buurthuizen en jongerencentra	Stichting Honderd Punten De Zee Roept! €6.000 Landelijk Cd, boek en tentoonstelling over een zeevaartschoolstudent en de hedendaagse zeevaart
Stichting Het Hoofd Like Harry? €7.500 Utrecht Geluidswandeling langs een route met geësceneerde situaties	Stichting Huis der Kunsten Breda Festival 39° €1.000 Breda Festival voor en door jongeren, met een randprogrammering van o.a. film, dans en muziek
Stichting het Jagthuis kamermuziek JagthuisFestival 2011 €1.000 Nederhorst den Berg Concertserie met kamermuziek, aangevuld met lezingen, workshops, een tentoonstelling en een documentaire	Stichting 1-2,3 Eén voor Allen, Allen voor Eén €7.500 Landelijk Voorstelling gebaseerd op de roman De Drie Musketers
Stichting het Nederlands Studenten Orkest Concerttournee NSO 2011 €9.415	Stichting IJ Producties NS Try Out Festival 2011 €15.000 Landelijk Festival op vijf stations in Nederland
Landelijk Concertserie van het Nederlands Studenten Orkest	Stichting IJ-Salon De IJ-Salon/Bijlmer Klassiek €25.000 Amsterdam Serie met kamermuziek i.c.m. literatuur gericht op een jong publiek
Stichting Het Vervolg iHEROnimus opera buffa €15.000 Den Bosch Voorstelling rondom het thema Jheronimus Bosch	Stichting Immens VANGST €20.000 Landelijk Voorstelling met als thema Angst en Verlangen
Stichting Holland Dance DanceDate €20.000 Landelijk Voorstelling waarbij gevorderde amateurdansers werken met gerenomeerde choreografen	Stichting Internationaal Kamermuziekfestival Schiermonnikoog Broedplaats voor jong talent €7.500 Schiermonnikoog Masterclasses buiten de festivalperiode van het kamermuziekfestival
Stichting Holland Festival Holland Festival (2011-2013) €1.050.000 Amsterdam Festival dat zich richt op de internationale podiumkunsten	

Jongeren & Maatschappij

2011 was voor de nieuwe pijler Jongeren & Maatschappij, die in mei werd geïntroduceerd, vooral een transitiejaar. Er zijn veel verkennende gesprekken gevoerd met instellingen en stichtingen die op dit terrein werkzaam zijn. Dit resulteerde in een stijging van het aantal ondersteuning met een sociaal-maatschappelijk karakter ten opzichte van andere jaren. Werd in 2010 voor €485.360 aan sociaal-maatschappelijke projecten gedoneerd. In 2011 was dit €1.840.755. Per 1 januari 2012 is een nieuwe adviseur aangetrokken die het beleid voor Jongeren & Maatschappij mede vorm gaat geven.

Aanvraag- en behandelproces

Om de kwaliteit van de advisering te waarborgen wordt er veel tijd en energie besteed aan het proces van besluitvorming. Zodra een aanvraag volledig in de project-administratie is opgenomen, beoordeelt een adviseur van het Fonds de aanvraag op basis van inhoudelijke en financiële criteria. Hierbij wordt minimaal één andere adviseur betrokken en vinden meerdere overlegmomenten plaats. Indien nodig vindt er afstemming plaats met andere (private) fondsen. De lijnen hiervoor zijn kort. Bij specialismen die onvoldoende aanwezig zijn bij het Fonds, wordt daarnaast een externe adviseur geconsulteerd. In 2011 gebeurde

dit 30 keer, 11 keer minder dan in 2010. Vervolgens wordt deze beoordeling, voorzien van een advies, voorgelegd aan de Directie, Commissie Toewijzing en het Bestuur.

Afrekening van de toegezegde donatie geschiedt na afloop van het project. De behandelend adviseur controleert hierbij, na ontvangst van het betalingsverzoek, de inhoudelijke en financiële verantwoording van het project. Ook is het voor aanvragers mogelijk een voorschot te ontvangen. In 2011 werden op deze manier 1.652 aanvragen behandeld. Voor het tweede jaar op rij zijn dat er meer dan dat er ontvangen werden. Hierdoor nam de werkvoorraad af en liep de doorlooptijd verder terug. Wachtten aanvragers in 2010 nog gemiddeld 87 dagen op de beslissingsbrief, in 2011 was dit gemiddeld 77 dagen (11 weken). Toch heeft het Fonds in 2011 een behandeltermijn van 4 maanden gehanteerd. Regelmatig vroeg het Fonds aanvragers meer of specifiekere gegevens aan te leveren. Gestreefd wordt om in de toekomst de behandeltermijn verder terug te brengen.

Resultaten

In 2011 heeft SNS REAAL Fonds een breed scala aan projecten mede mogelijk gemaakt met een financiële bijdrage, 492 in totaal. Hieraan heeft het Fonds €12,4 miljoen

Stichting Internationaal Orgelconcours Internationaal Orgelfestival
Haarlem
€10.000
Haarlem
Festival en concours gericht op orgelmuziek

Stichting Internationale Van Wassenaer Concours
Van Wassenaer Festival en Concours Davina van Wely
€12.500
Amsterdam
Concours voor jonge muziekensembles die zijn gespecialiseerd in de barokmuziek

Stichting J.O.N.G. ensemble '¡Danza Española!'
€3.000
Landelijk
Concertreeks van een professioneel blazersensemble met als thema Spanje

Stichting JAM Ouderen Songfestival
€7.500

Landelijk
Zangconcours voor mensen vanaf 55 jaar

Stichting Jazz International Rotterdam
Festival Jazz International Rotterdam 2011
€7.500
Rotterdam
Festival met jazzmuziek op diverse locaties

Stichting JazzNL Jazzexpeditie NL
€10.000
Amersfoort
Programma gericht op jazz met o.m. muziekpresentaties en workshops

Stichting JeugdOrkest Nederland
Project 'De dag- en nachtegaal'
€5.000
Landelijk
Concertserie met muziek van Mahler en Loevendie

Stichting Jonge Harten Jonge Harten Festival 2011
€35.000
Groningen
Festival met theater voor jongeren van 12 t/m 26 jaar

Stichting Julius Leeft CLAUS!
€25.000
Aruba en Curacao
Voorstelling, debat en workshops die gezamenlijk een beeld geven van de sociaal-maatschappelijk idealen van Prins Claus

Stichting Kamermuziek Amsterdam
Carte Blanche voor laureaten Nederlandse Muziekprijs
€6.000
Amsterdam
Concertserie waarbij drie jonge talentvolle winnaars van de Nederlandse Muziekprijs zelf de programmering mogen bepalen

Stichting Karnatic Lab WRENCH
€10.000

Landelijk
Concertserie met composities gebaseerd op foto's van Edward Burtynsky

Stichting Kata One Hour
€20.000
Amsterdam en Rotterdam
Voorstelling van jonge makers voor nieuw publiek over de eigen dood

Stichting Kathedrale Basiliek Sint Bavo
Internationale Orgelzomer
€4.000
Haarlem
Concertserie met orgelmuziek

Stichting KlankKleurFestival KlankKleurFestival 2011
€5.000
Amsterdam
Festival in de Uilenburger Sjoel in Amsterdam

Administratie

Ontvangst
aanvraag

Controle op
volledigheid
aanvraag

Advies

Overleg met
aanvrager

Inhoudelijke
en financiële
beoordeling

Advies

Extern
adviseur

Besluit

Directeur

Beslissing
naar
aanvrager

Commissie
Toewijzing

Bestuur

Financiering

Bevoor-
schotting

Evaluatie

Eind-
afrekening

Administratie

Afsluiting
proces

✉ = Schriftelijke terugkoppeling naar aanvrager

Stichting 'Klassiek in 't veen'
2 kameropera's en één
balletvoorstelling
€2.500
Valthermond
Kameropera van C. Menotti en
G.B. Pergolesi en de uitvoering
van balletgedeelten uit werken
van Satie, Prokofjev en
Tchaikovski

**Stichting Konrad Koselleck
Music**
Konrad Koselleck Big Band
Op pad naar het Orkest des
Vaderlands
€7.000
Landelijk
Concertserie door een big band
i.s.m. jonge professionele
talenten op het gebied van
zang en dans

Stichting Korben
De Gouden Koets
€9.700
Landelijk
Voorstelling over het verzet
tegen de pracht en praal
van vorstenhuizen ten tijde
van Wilhelmina

Stichting Kulsan
Turkey Now 2012
€40.000
Landelijk
Festival gericht op de culturele
uitwisseling tussen Nederland
en Turkije

Stichting Kunst op Kamers
Bennink, Beats en Belvédère
€5.000
Heerenveen
Concerten van Han Bennink
en ensembles tijdens de
tentoonstelling die aan hem en
zijn beeldend werk gewijd is

Stichting Liszt Concours
9de Internationaal Franz
Liszt Pianoconcours/Liszt-
en Jubileumjaar (2010–2011)
€150.000
Utrecht
Pianoconcours en aanverwante
activiteiten

Stichting Masters on Stage
Masters on Stage in het
Bethaniënklooster
€3.000
Amsterdam
Concertserie met nieuwe
composities van jonge
componisten voor contrabas
en piano

Stichting Meer Jazz
YouPlay Hoofddorp 2012
€1.500
Hoofddorp en Haarlemmermeer
Project gericht op jazzmuziek
waarbij amateurs samenwerken
met zeer goede professionals

**Stichting M-Lab, laboratorium
voor muziektheater**
Festival 50 Jaar Musicals in
Nederland
€20.000
Landelijk
Festival dat terugblijkt op 50 jaar
musical in Nederland

Stichting Musica Cunera
Concertserie 2011—200ste
geboortjaar Franz Liszt
€1.000

Rhenen
Concertserie en masterclass
piano door Igor Roma voor
zes geselecteerde pianisten

Stichting MuzThinc
Muziekfestival Leeuwarden
€25.000
Leeuwarden
Festival met diverse soorten
klassieke muziek, voor
professionals, klassieke muziek
liefhebbers, amateurs e.a.

**Stichting Nederlands Jeugd
Strijkorkest**
Het NJSO: dé opleidingsplek
€5.000
Landelijk
Ontwikkeling van jong talent en
het tot stand laten komen van
concerten voor een jong publiek

besteed. Minder dan in 2010 toen 799 projecten werden ondersteund met €16,9 miljoen.

	2011	2010
Bruto toegekend bedrag	€12,4 mln	€16,9 mln
Aantal ondersteunde projecten	492	799
Gemiddeld donatiebedrag	€25.264	€21.211

Reden voor de teruggang is het tekort aan passende projecten op het gebied van Jongeren & Maatschappij. Voor Kunst & Cultuur is het beschikbare budget grotendeels gebruikt. Door de aanscherping van het beleid moesten meer aanvragers dan andere jaren teleurgesteld worden. Net als in 2010 ging het gemiddeld toegekende donatiebedrag met circa 20% omhoog. Het verschil tussen het bruto toegekende bedrag en het netto toegekende bedrag is de vrijval van eerder toegekende bedragen. Dit bedrag bestaat vooral uit donaties aan projecten die uiteindelijk niet doorgingen of projecten waarvoor minder geld nodig was dan begroot. Ook heeft er een opschoonactie plaatsgevonden waarbij donaties die nooit zijn opgevraagd—na herhaaldelijk verzoek—zijn ingetrokken door het Fonds. In 2011 kende het Fonds een vrijval van €870.641. Een overzicht van projecten die exemplarisch zijn voor het donatiebeleid is te vinden vanaf pagina 60.

- **Communicatie**

Extern

De belangrijkste doelgroep van het Fonds zijn de (potentiële) aanvragers. Met verschillende communicatiemiddelen worden zij zo goed mogelijk op de hoogte gehouden van het donatiebeleid. Het belangrijkste communicatiemiddel is de website (www.snsrealfonds.nl). Hier staan de voorwaarden en voorkeurscriteria die het Fonds hanteert bij de behandeling van aanvragen. Het volledige proces van het indienen van een aanvraag verloopt via de website van het Fonds. De website is in 2011 56.955 keer bezocht door 27.702 unieke bezoekers. Samen bekeken ze 348.818 pagina's en bleven ze gemiddeld ruim 8 minuten op de website. Net als het aantal binnengekomen aanvragen zijn dat ongeveer 9% minder bezoekers dan in 2010. De pagina 'hoe dien ik een aanvraag in' werd het meest bezocht.

Nieuw beleid, nieuwe visuele identiteit

Naar aanleiding van het nieuwe donatiebeleid en de introductie van de pijler Jongeren & Maatschappij heeft het Fonds op 16 mei een persbericht uitgebracht, waarin de beleidsverandering kenbaar is gemaakt. Daarnaast is een (handzame) brochure gemaakt, welke begin 2012 is uitgebracht. Hierin komen de hoofdpunten van het beleid aan de orde. Ook is ontwerper Irma Boom

Stichting Nederlands Koor Festival
Nederlands Koor Festival
€25.000
Zwolle
Festival voor amateurkoren

Stichting Nederlandse Dansdagen
Festival de Nederlandse Dansdagen
€30.000
Maastricht
Festival dat een breed overzicht biedt van de ontwikkelingen in de Nederlandse dans

Stichting Nederlandse Vocalisten Presentatie
Nederlandse Vocalisten Presentatie
€2.000
Oosterbeek en Utrecht
Audities waarbij vocalisten solostukken ten gehore brengen uit de Barok, Romantiek en hedendaagse muziek

Stichting NH-Pop
NH-Pop Live
€20.000

Noord-Holland
Platform voor Noord-Hollands poptalent

Stichting Nieuw Amsterdams Peil
La fuga del tempo
€11.950
Regio West
Concertserie rondom en samengesteld door componist Elmer Schönberger

Stichting Nieuwe Helden
Botter
€10.000
Landelijk
Voorstelling op het water die het publiek meeneemt op een onderzoek tussen heden, verleden en toekomst

Stichting No Can Do
Minnertsga
€15.000
Regio West
Voorstelling op de Parade gemaakt en uitgevoerd door gerenommeerde makers en jonge talenten

Stichting Opera Rotterdam
Operadagen Rotterdam — Verdieping naar de Stad
€24.950
Rotterdam
Festival met opera en muziektheater dat zich richt op de diversiteit in Rotterdam

Stichting Opium voor het Volk
'De Zoon'
€18.000
Landelijk
Voorstelling op basis van de toneeltekst 'De Zoon' van Willem de Vliet

Stichting Orkest van het Oosten
Experience The Planets
€18.000
Zwolle en Enschede
Uitvoering van The Planets van Gustav Holst i.s.m. dj's

Stichting Paradiso
Muziekappellen, verleden, heden en de muzikale toekomst
€7.000
Noord-Holland

Uitvoeringen van de Amsterdam Klezmer Band i.s.m. amateurfanfares en harmonieën

Stichting Peerd
Herstel van De Toekomst
€20.000
Scheemda
Voorstelling in de voormalige strokartonfabriek De Toekomst

Stichting Peis
Lebensraum
€25.000
Landelijk
Voorstelling van Jakop Ahlboom, met als inspratiebron Buster Keaton

Stichting Per Quanti?
Goed, Kwaad, de Liefde
€5.000

Landelijk
Drieluik van muziek en poëzie met nieuwe composities van jonge componisten

gevraagd te werken aan de ontwikkeling van een visuele identiteit met een nieuw logo en een nieuwe huisstijl. Begin 2012 is deze geïntroduceerd. Vertrekpunt voor de nieuwe huisstijl was het vorige logo van SNS REAAL Fonds. Voor het ontwerp werd gezocht naar een abstractie. Daarbij is de caleidoscoop behouden, en ook de huidige volgorde van de woorden. Doordat alle elementen nu van gelijke grootte zijn is een evenwichtig woordbeeld ontstaan. De naam en de caleidoscoop geven de duidelijke relatie met bank-verzekeraar SNS REAAL weer, maar door het nieuwe woordbeeld wordt de autonomie van SNS REAAL Fonds benadrukt. De huisstijl is ook toegepast op de nieuw ontwikkelde digitale nieuwsbrief en de twitteraccount van het Fonds. In 2011 is tevens de ontwikkeling van een nieuwe website in gang gezet.

In 2011 is in samenspraak met de jury besloten te stoppen met De Eerste Prijs, de aanmoedigingsprijs voor talent op het gebied van licht eigentijds amusement. De laatste winnaar van de prijs was Caro Emerald in 2010. Ook is besloten geen andere evenementen meer te organiseren.

Intern

Het Fonds vindt het belangrijk dat alle medewerkers goed op de hoogte zijn van de activiteiten van SNS REAAL Fonds.

Daartoe wordt meerdere keren per jaar een bijeenkomst buiten de deur gepland waarbij met alle medewerkers een bezoek gebracht wordt aan een ondersteund project. Daarnaast bezoeken de Directie en adviseurs veel partijen in het veld. Hier wordt intern verslag van gedaan, zodat de informatie wordt uitgewisseld en iedereen goed op de hoogte blijft.

• Personeel

In 2011 is er blijvende aandacht geweest voor het ziekteverzuim, de arbeidsomstandigheden en veiligheid op het werk. Op 31 december 2011 had SNS REAAL Fonds 16 medewerkers in dienst. Daarnaast maakte het Fonds gebruik van enkele freelance adviseurs. In 2011 waren dat er drie.

Tevens heeft de werving plaatsgevonden voor een adviseur voor de pijler Jongeren & Maatschappij, die per 1 januari 2012 in dienst is getreden. Ook is er in 2011 afscheid genomen van enkele collega's; twee van de vier vertrokken medewerkers zijn vervangen. Kijk voor een volledige lijst met medewerkers op pagina 192.

Stichting Peter de Grote Festival

Peter de Grote Festival 2011

€10.000

Regio Noord

Festival gericht op kamermuziek

met o.m. concerten, masterclasses en lezingen

Stichting PodiumMuziek

De Wraak van de Geest

€10.400

Landelijk

Voorstelling voor kinderen

vanaf 7 jaar gebaseerd op de opera Semiramide van Rossini, uitgevoerd door Izhar Elias

Stichting Prima Materia

OMMEZWAAI

€10.000

Landelijk

Voorstelling op diverse

zomerfestivals in Nederland

Stichting Prime

Soundsofmusic Festival 2011

€5.000

Grongen

Festival gericht op jazz,

improvisatie en compositie

Stichting Ricciotti ensemble

Ricciotti's Polonaise!

€10.000

Landelijk

Toernee op onverwachte en

laagdrempelige locaties

Stichting RIFF

North Sea Round Town

2011— Talentprogramma

€24.950

Rotterdam

Festival dat Nederlands

jazztalent onder de aandacht brengt

Stichting Rogle C. S.

He who Travels//TRAVERSE

€5.000

Den Haag

Voorstelling die zich concentreert

rondom het thema overdracht

Stichting Room with a view

De Donkere Kamer

€20.000

Landelijk

Voorstelling waarbij zes

blinde performers het publiek meenemen in hun wereld

Stichting PROMS

Muziekvan.nu

€3.000

Landelijk

Onderzoek naar het

bestaansrecht van een online platform voor de nieuwe muziek

Stichting Raga

Melodie van een reiziger

€15.000

Landelijk

Voorstelling over herinnering en

toekomst met als uitgangspunt

borstkanker

Stichting Reizend

MuziekGezelschap

Kamermuziek Festival tussen

Maas en Waal

€4.000

Leur

Festival gericht op kamermuziek

met o.a. concerten door

internationaal gerenommeerde

musici

Stichting Rotterdam Circusstad

Circusstad Festival 2011

€35.000

Rotterdam

Festival gericht op circus theater

in verschillende Rotterdamse

wijken met voorstellingen en

presentaties

Stichting Rotterdam Young

Ensemble

RE:THINK, RE:MEMBER, RE:CALL

€18.000

Landelijk

Concertserie van jonge musici

met een repertoire van barok tot

hedendaags, op ongebruikelijke

locaties en gericht op een jong

publiek

Stichting Rotterdams

Kamerorkest

Toptalenten van de Toekomst II

€10.000

Landelijk

Concertserie waarin jonge

toptalenten soleren met

Sinfonia Rotterdam

- **Uitgelichte projecten**

In 2011 heeft SNS REAAL Fonds 492 uiteenlopende projecten kunnen voorzien van een financiële ondersteuning. Van deze 492 projecten worden er negen uitgelicht. De projecten verschillen van elkaar, maar hebben in ieder geval één ding met elkaar gemeen: ze zijn exemplarisch voor het donatiebeleid van SNS REAAL Fonds.

- **Stichting Cinekid** Cinekid Medialab
- **Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit der Letteren** Cultuur in de Spiegel
- **Passionate Bulkboek** Geen Daden Maar Woorden Festival
- **Stichting KlankKleurFestival** KlankKleurFestival
- **Museum de Fundatie** Meer Licht
- **Nederlands Blazers Ensemble** NBE educatief
- **O.T. Theater** Het uur waarop wij niets van elkaar wisten
- **Stichting Hoedje van Papier** Wijkcijgers
- **Stichting Weet Wat Je Besteedt** Weet Wat Je Besteedt

**Stichting Róterdamse
orgeIDagen**
Róterdamse orgeIDagen 2011
€12.500
Rotterdam
Festival gericht op orgelmuziek

**Stichting 's-Hertogenbosch
Muziekstad**
49e Internationaal Vocalisten
Concours 's-Hertogenbosch
2012
€20.000
Den Bosch
Concours en festival gericht
op vocale muziek

Stichting SOUK
SOUK Dutch Arabic
Music & Dance
€75.000
Landelijk

Concertserie met een mix van
Arabische en Westerse
muziek en dans voor een jonge
doelgroep uit diverse culturen

**Stichting Stadsschouwburg
& Philharmonie Haarlem**
A Christmas Carol (Scrooge!]
€30.000

Haarlem
Voorstelling naar het beroemde
verhaal van Charles Dickens

Stichting Starvinsky

Testimoni
€15.000
Landelijk
Concerten op het snijvlak van
jazz/klassiek/pop met nieuw
werk van jonge componisten

Stichting Storioni Festival

Storioni Festival 2012
€20.000
Brabant
Festival met concerten en een
muziekscholentraject

Stichting Storm

Tweetakt 2012
€50.000
Utrecht
Festival gericht op
podiumkunsten voor kinderen
en jongeren

Stichting Stuim

ZWEEP
€45.000
Landelijk
Voorstelling op locatie
van Boukje Schweigman

Stichting Susies Haarlok

Veldwerk
€10.000
Dordrecht en Utrecht
Concert waarbij op basis
van interviews songteksten
zijn samengesteld

Stichting 't Beemstervarken

Ik Driss, een musical
over pioniers
€24.909
Landelijk
Voorstelling over pioniers
gebaseerd op het feuilleton
'Ik Driss' dat in 2009 in NRC
verscheen

Stichting The Generator

TDA Sessions
€7.500
Den Haag

Serie interdisciplinaire
presentaties met
randprogramming

Stichting Theamus

Ik noem je sneeuw
€6.000
Regio Noord
Muziektheaterproject
voor kerken, moskeën en
synagogen over twee moeders,
die voor altijd verbonden zijn
door de geschiedenis van hun
zonen

Stichting Theaterfestival

Boulevard
Theaterfestival Boulevard 2011
€50.000
Den Bosch
Festival gericht op
podiumkunsten op diverse
locaties in Den Bosch

Stichting Theaterprojecten

SPROOKJESFESTIVAL 2011
€30.000
Gelderland
Festival voor kinderen tussen
2 en 12 jaar, met o.m. theater,
dans, muziek en film

- **Stichting Cinekid**
Cinekid Medialab
Amsterdam
€50.000

Zelf knutselen met nieuwe media

Ook prins Willem-Alexander had plezier bij het MediaLab van Filmfestival Cinekid. Bij de 'Puppet Parade', een interactieve installatie van de Amerikaanse kunstenaars Theo Watson en Emily Gobeille, hoefde hij maar met zijn hand te zwaaien, om een van de twee aandoenlijke vogels op het projectiescherm in beweging te zetten. Door dicht bij het scherm te gaan staan, kon het kinderpublik de grote vogels balletjes eten geven, waarna de verzadigde dieren van kleur veranderden.

De speciaal gemaakte 'Puppet Parade' was een van de veertig attracties van het Cinekid MediaLab 2011. Een van de andere hoogtepunten was de poëtische lichtinstallatie 'Augmented Shadow' van de Zuid-Koreaanse kunstenaar Joon Y. Moon. Daarin verandert een kind het licht en het leven in een stad van kubusjes, door met een speciale kubus te schuiven.

Cinekid is veel meer dan een jaarlijks film- en televisiefestival voor kinderen. In het bijbehorende MediaLab worden speciaal voor kinderen tussen de vier en veertien jaar de nieuwste snufjes op het gebied van nieuwe

media gepresenteerd in de vorm van interactieve installaties, games en workshops.

In 2011, het 25e jubileumjaar van Cinekid, geopend door prins Willem-Alexander en prinses Máxima, was het hoofdthema van het MediaLab 'Oldskool—Newskool'. De werken, een mix van speciaal voor het festival gemaakte en reeds bestaande, zijn gekozen omdat ze ofwel poëtische verwondering wekken ofwel kinderen uitdagen zelf actief aan de slag te gaan. Bijvoorbeeld in de workshop Sumo Robots van de firma Webchair, waarbij de kinderen een robot maakten van afvalmateriaal en met hun robot konden 'battlen'.

Door dingen uit elkaar te halen en in elkaar te zetten, door een film van geluid of van een achtergrond te voorzien en zo te ervaren of de sfeer positief is dan wel angstaanjagend, wil het MediaLab kinderen op een eenvoudige en intuïtieve manier bewust maken van hoe media in elkaar zitten en werken. Door zelf te knutselen of proefondervindelijk te ervaren hoe je animatievogels kunt laten bewegen of geluid in elkaar kunt zetten, ervaren kinderen bovendien dat nieuwe media geen voldongen feiten zijn, maar dat ze er zelf invloed op uit kunnen oefenen. Zo ontstaat naast inzicht ook een actieve houding ten opzichte van nieuwe media.

Stichting Tijd van de Wolf

Sweet Dreams
€18.000
Terschelling en Amsterdam
Voorstelling op locatie die de
hele nacht duurt en uitgevoerd
wordt door kinderen

Stichting Traum-A

The Critical Piece
€7.000
Landelijk
Voorstelling van choreograaf
Jochen Stechmann met als
kernidee een dans te creëren
uitgaande van bestaande
danskritieken

Stichting Tropical Rhythm

Connection Promotion
Ultimate Black Gospel Festival
2012
€12.500
Rotterdam
Festival gericht op gospel-
muziek met o.a. workshops,
concerten, jamsessies en
lezingen

Stichting TryTone

TryTone Music Kitchen:

Professionalisering van

Publiciteit en Promotie
€6.000
Landelijk
Professionalisering publiciteit
TryTone Music Kitchen

Stichting Twents Gitaar Festival

Twents Gitaar Festival 2011
€1.500
Enschede
Festival gericht op gitaarmuziek
met o.m. concerten, master-
classes en een open podium

Stichting Viola Viola

1e Internationale Viola Viola
Festival
€30.000
Haarlem
Festival met een breed scala
aan activiteiten van zowel
professionele musici als
amateurmusici

Stichting White Rabbit Theater

Hardliners
€20.000
Landelijk
Voorstelling in de vorm van
een extreme actie-docu over
radicale idealen

Stichting Zeister Muziekdagen

Zeister Muziekdagen 2011
€5.000
Zeist
Festival gericht op kamermuziek
met masterclasses en
concerten

Stichting Zerafin

Oriental Liaison
€15.000
Landelijk
Concertserie waarbij de
verschillende culturele
achtergronden van de musici
het uitgangspunt vormen voor
de programma's

Stichting Zes Continenten

Kamermuziekfestival
Nederlandse Muziek
€5.000
Amsterdam

Festival gericht op kamermuziek

met gerenommeerde en een
nieuwe generatie jonge musici

Stichting Zipora

Reiziger
€4.750
Landelijk
Voorstelling gericht
op muziektheater met
Nederlandstalige teksten

Stichting Zipson

Bloed Link
€5.000
Landelijk
Voorstelling over het toelaten,
opzoeken en accepteren van
extremen in het leven

STIP theaterproducties

Draak in Huis
€25.000
Landelijk
Voorstelling over liefde tussen
ouder en kind, die uiteindelijk
de grootste pijn overwint

Wat het publiek betreft, is het Cinekid MediaLab voorafgaand aan het festival twee dagen open voor scholen. Naast het hoofdfestival in Amsterdam zijn er satellietfestivals in 29 steden, waarmee een landelijk bereik ontstaat. Installaties en workshops worden door het jaar heen hergebruikt voor uiteenlopende festivals op locatie en speciale schoolprogramma's. Daarbij is het MediaLab ook een bron van informatie en inspiratie voor volwassenen en makers.

SNS REAAL Fonds heeft de aanvraag van het MediaLab voor 2011 toegekend, omdat het op een artistiek hoogstaande manier kinderen in contact brengt met de nieuwste ontwikkelingen van kunst en technologie. Wat betreft de omvang, doelgroep en de speciale voorkeur voor actieve participatie is het MediaLab uniek in Nederland. Daarbij hecht SNS REAAL Fonds grote waarde aan de educatieve kant, waarbij met veel plezier en vanzelfsprekendheid mediawijsheid wordt bevorderd.

In 2011 had het Cinekidfestival zo'n 32.500 bezoekers, waaronder zo'n 15.000 bezoekers voor het MediaLab.

www.cinekid.nl

- **Rijksuniversiteit Groningen,
Faculteit der Letteren**
Cultuur in de Spiegel
Landelijk
€334.481

Nieuw fundament voor cultuuronderwijs

Ergens in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw ging het mis, zegt Barend van Heusden, hoogleraar Cultuur en Cognitie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Toen werd in Nederland de canon als niet meer toereikend ter discussie gesteld. Met als consequentie dat vragen als 'wat is kunst' en 'wat is het belang van kunst' sindsdien niet meer goed beantwoord kunnen worden.

In het cultuuronderwijs, zowel op lagere als op middelbare scholen, is sinds een aantal jaar behoefte ontstaan aan een nieuw fundament, waarmee dit soort antwoorden wel gegeven kunnen worden. Om die reden heeft het ministerie van OC&W de Rijksuniversiteit Groningen opdracht gegeven om vanuit de cognitieve wetenschappen een grootschalig onderzoek te starten.

De eerste fase van dat onderzoek—het opstellen van een theoretisch kader voor zowel lagere als middelbare scholen—is inmiddels achter de rug. Cultuuronderwijs, zo blijkt uit het onderzoek, is van wezenlijk belang, want het biedt vaardigheden die andere vakken nauwelijks bieden. Zo leidt

STIP theaterproducties

Oervrienden
€10.000
Landelijk
Voorstelling voor kinderen vanaf
8 jaar over twee 'Oervrienden'

Studio Minallo

Persona
€20.000
Landelijk
Voorstelling gebaseerd op
de film 'Persona van Ingmar
Bergman

Tafel van Vijf

Waterwolf
€10.000
Landelijk
Voorstelling over angst en liefde
voor water voor kinderen vanaf
6 jaar

The Analog Movement

Theatertour 'Marieke Jager—Here
Comes The Night
€5.000
Landelijk
Concertserie in het theater door
Marieke Jager met muziek van het
album 'Here Comes The Night'

Theater Tuig

Hellend Vlak
€15.000
Landelijk
Voorstelling tijdens festival
welke m.b.v. gastprofessionals
op Oerol tot stand is gekomen

Theatercollectief Zonder

Mouwen
Op de tafel lag een briefje
€4.500
Landelijk
Voorstelling voor kinderen
vanaf 7 jaar

Theatergroep Siberia

Young dock 4
€6.000
Rotterdam
Festival gericht op jongeren
waarbij de theaterbeleving
centraal staat

Theaterproductiehuis Zeelandia

Zeeland Nazomerfestival
€45.000
Zeeland
Festival gericht op
local theater

The Night of the Unexpected

The Night of the Unexpected
2011
€15.000
Utrecht en Amsterdam
Concerten met korte
performances van hedendaags
gecomponeerde en
geïmproviseerde westerse en
niet-westerse muziek

Theater Artemis

Wagenspel
€7.500
Brabant
Voorstelling in een mobiel
theater voor kinderen
van 7 tot 10 jaar

Theater Instituut Nederland

Vice Versa
€35.000
Landelijk
Tentoonstelling over de
theatergeschiedenis en
-praktijk die Nederland verbindt
met Suriname en
de Nederlandse Antillen

Theaterproducties Via Rudolphi

Dames en Heren
€15.000
Landelijk
Voorstelling over twee artiesten
op leeftijd die een nieuwe act
moeten bedenken

Tilburgs Vocaal Ensemble

Schütz en Monteverdi: een
prachtcombinatie
€2.500
Regio Zuid
Concertserie uitgevoerd in
Brabant door amateurkoor i.s.m.
een professioneel ensemble

Uitgeverij Prometheus/

Bert Bakker
Pierre Audi
€15.000
Landelijk
Publicatie die het werk van
Pierre Audi in een internationaal
kader plaatst en zijn betekenis
voor de Nederlandse operakunst
weergeeft

cultuuronderwijs onder meer tot betere reflectie, een sterker zelfbewustzijn en het stimuleren van zintuiglijke waarneming en verbeelding. Het bevordert ook het analyserend vermogen, waardoor inzicht ontstaat, zo valt te lezen in de publicatie 'Cultuur in de Spiegel, naar een doorlopende leerlijn cultuuronderwijs'.

Maar een mooie theorie is niet genoeg. In de huidige, tweede fase wordt de theorie proefondervindelijk geïmplementeerd in de praktijk. Dit maakt het onderzoek uniek. Vanwege de relatie met de onderwijspraktijk en omdat cultuureducatie speerpunt is, heeft SNS REAAL Fonds deze projectfase mede gefinancierd.

Twaalf partnerscholen uit Groningen en Rotterdam van lager en middelbaar onderwijs hebben de afgelopen drie jaar onder begeleiding van Van Heusden en zijn onderzoekers, en in samenwerking met deskundigen van de Stichting Leerplan Ontwikkeling Nederland (SLO) met de theorie gewerkt. Ze hebben getest of de theorie voor docenten begrijpelijk en werkbaar is. Ze hebben op basis van het theoretische kader concrete lesprogramma's gemaakt, en een evaluatie gehouden, waardoor zowel het kader zelf verder is uitgebouwd als duidelijkheid is ontstaan over de handleiding voor docenten. Op basis van deze praktijkervaring kan nu

de laatste stap worden gezet: het maken van een raamleerplan, een pakket met op de docenten toegespitste uitleg van de theorie in woord en beeld, met een uitgebreid stappenplan voor de ontwikkeling van een lesprogramma en met uitgewerkte voorbeelden van lessen.

Het is niet de bedoeling, zegt Van Heusden, om straks op alle scholen één en hetzelfde soort cultuuronderwijs te laten ontstaan. Dat wordt namelijk met het raamleerplan in de hand op maat gemaakt, afgestemd op onder meer de leerdoelen en filosofie van de school, op de voorkennis en ervaringen van de kinderen zelf, op de gewenste media—beeldend, muziek of drama—en te oefenen vaardigheden. Het grote voordeel is, volgens Van Heusden, dat met het onderliggende, theoretische kader en het raamleerplan scholen bewuster met cultuuronderwijs aan de slag kunnen, dat ze beter kunnen motiveren wat ze willen van kunstinstituten en dat ze van aanbodgericht onderwijs kunnen overstappen naar vraaggericht onderwijs. Dagelijks komen trafoontjes binnen van scholen. Daarom heeft de RUG een aantal regioconferenties georganiseerd, om docenten uitleg te geven over en vertrouwd te maken met de theorie en om in workshops met mogelijke lesprogramma's aan de slag te gaan. Het veld popelt.

www.cultuurindespiegel.nl

Uitgeverij Van Gruting

Proefschrift Emanuel
Overbeek: Nederlandse
muziek bij Nederlandse
symfonieorkesten, 1945–2000
€4.000
Utrecht
Publicatie over de ontwikkeling
van de Nederlandse muziek bij
Nederlandse Symfonieorkesten
in de periode 1945–2000

UM Muziekstichting

The Hague Ethospheric
Orchestra 2
€4.500
Den Haag
Concertserie waarbij elk concert
een andere gastsolist heeft

Unieke Zaken

Spoor
€10.000
Landelijk
Voorstelling voor iedereen
vanaf 6 jaar die gespeeld wordt
als openbare voorstelling en als
schoolvoorstelling in theaters

Vakantieorkest Ad Hoc

Ad Hoc 2011

€1.500

Breda en Tilburg
Concerttoernee van een
harmonie orkest bestaande
uit amateurs begeleid door
professionals

Veenfabriek

Geloof—Ongeloof
€50.000
Landelijk
Voorstelling met als
uitgangspunt het thema
geloof—ongeloof

Veenhuizen Cultuur & Toerisme

Sluizen en Sloten
€7.500
Veenhuizen
Cultureel programma rond
het verleden en heden van de
gevangeniskolonie Veenhuizen

Vocaal ensemble Cantatrix

Die Wahrheit und das Leben
€5.000
Landelijk
Concertserie uitgevoerd in de
Passietijd met oude en speciaal
voor de uitvoeringen geschreven
composities

Vocaal Ensemble Multiple Voice

Lustrumproject 'Dixit Dominus'
€3.000
Regio West
Lustrumproject t.g.v. 25-jarig
jubileum waarin werk van
Monteverdi en Handel wordt
uitgevoerd

Zeebelt

Have robot dogs, will travel
€4.500
Den Haag
Voorstelling van Stephanie Pan

- **Passionate Bulkboek**
Geen Daden Maar Woorden Festival
Rotterdam en Utrecht
€25.000

Het nieuwe, literaire uitgaan

Jongeren interesseren voor de Nederlandse letteren, dat is de doelstelling van Stichting Passionate Bulkboek. Met oog op die doelstelling organiseert de stichting uiteenlopende activiteiten, van workshops schrijven tot een Dag van de Literatuur voor scholieren. En de stichting organiseert het Geen Daden Maar Woorden Festival, afgelopen jaar voor de veertiende keer in Rotterdam en voor de tweede keer in Utrecht. Het Geen Daden Maar Woorden Festival springt specifiek in op de behoefte van jongeren tussen de 18 en 28 jaar om 'verantwoord' en 'cultureel' uit te gaan. Het opereert tussen zingeving en amusement.

Om aan te sluiten bij de belevingswereld van jongeren is in 2010 een nieuwe formule geïntroduceerd, waarbij literatuur samengaat met andere disciplines als muziek, dans, film en theater. Van oudsher is het Geen Daden Maar Woorden Festival gericht op Rotterdam. In 2010 zijn daar twee steden bijgekomen: Den Bosch, waar het festival samen met de Verkadefabriek wordt georganiseerd, en Utrecht, waar volgens de organisatie vanwege

de aanwezigheid van Universiteit en Hogeschool een groot potentieel publiek is.

Dat het Geen Daden Maar Woorden Festival geen gewoon literair festival is, blijkt uit de programmering van 2011. Zowel in de Rotterdamse Schouwburg (ongeveer 600 bezoekers) als in het Utrechtse Theater Kikker (voor een publiek van 360 bezoekers) werd buiten de officiële theaterzalen ook op andere, onverwachte plekken opgetreden, zoals kleedkamer of café. In Utrecht werd voor het eerst zelfs de omgeving betrokken, met optredens in een kledingwinkel en de werfkelder (een griezelpresentation).

Om artistieke vernieuwing te stimuleren geeft Geen Daden Maar Woorden ook opdracht voor speciale producties. Zo maakte het Scapino Ballet voor Rotterdam bewegingskunst op het tekstritme van de jonge dichter Annemieke Gerrist en maakte animatiefilmer Sander Alt voor Utrecht een animatie op basis van een gedicht van de Belgische C.Buddingh'-prijswinnares Delphine Lecompte. Lecompte reageerde op haar beurt met een speciale voordracht op de film.

Ook in andere optredens stimuleert de organisatie kruisbestuiving. Auteur Peter Buwalda trad op met de Rotterdamse band HalfWay Station, populaire jongerenbands als Chop Wood en La Femme Belge bliezen met

KUNST & CULTUUR **VISUELE KUNSTEN**

nieuwe songs oude verhalen van W.F. Hermans en Willem Elsschot tot leven. De jonge dichter Dennis Gaens ging met een hiphoptrack aan de slag. Afgewisseld met voordrachten uit eigen werk van zowel debutanten en jonge, literaire talenten (onder anderen Renske Jonkman, Hanna Bervoets en Maartje Wortel) als gevestigde namen (onder anderen Kees van Kooten en Renate Dorrestein) laat het festival zien en aan den lijve ondervinden hoe levendig, spannend, eigentijds en divers de Nederlandse letteren zijn.

Omdat het 't enige literaire festival is in Nederland expliciet voor deze doelgroep ondersteunt SNS REAAL Fonds het Geen Daden Maar Woorden Festival. Ook waardeert SNS REAAL Fonds het dat het festival zowel de betrokkenheid zoekt van jonge makers als van de gevestigde orde. Tot slot woog de ambitie om meer publiek te bereiken door het festival ook in Utrecht te organiseren mee bij de toekenning.

Het culturele, literaire uitgaan slaat aan. Het festival trekt volle zalen. Voor 2012 staan edities op stapel voor Rotterdam, Den Bosch, Utrecht en voor het eerst ook Amsterdam.

www.gdmw.nl

- **Stichting KlankKleurFestival**
KlankKleurFestival
Amsterdam
€5.000

Meet & Greet van kamermuziek en beeldende kunst

Zeg 'muziekfestival' en de Pinkpop-varianten buitelen over elkaar. Het KlankKleurFestival is een tweejaarlijks festival gewijd aan kamermuziek, op een bijzondere plek, de Uilenburger Synagoge in Amsterdam. Kleine, professionele ensembles van vier of vijf musici met veelal strijkinstrumenten, kwartet of kwintet, spelen gedurende vier dagen uiteenlopende composities, van klassiek romantisch tot modern atonaal, van bestaand en experimenteel tot speciaal voor het festival geschreven. Afgelopen jaar stond bij de vierde editie voor het eerst een opera op het programma.

Wat het KlankKleurFestival bijzonder maakt, is de intensieve samenwerking tussen muziek en beeldende kunst. De bedoeling is dat professionals van beide disciplines door de samenwerking op andere ideeën komen en mogelijk nieuwe wegen inslaan. Mede om die reden heeft elk festival een eigen thema. Eerder waren dat onder meer Synesthesie—het zien van kleuren bij muziek en omgekeerd—en Homo Ludens—de spelende mens. In 2011 liep het thema Metamorfose als rode

AAMU Museum voor hedendaagse Aboriginal kunst
TIEN
€15.000
Utrecht
Tentoonstelling waarin gastcuratoren een Aboriginal werk spiegelen aan een hedendaags werk uit de Westerse kunst

Amsterdam Museum
Macht in Beeld
€25.000
Amsterdam
Tentoonstelling over machthebbers in drie machtsperiodes van Amsterdam en Nederland

ARCAM
Glimpses—New York and Amsterdam 2040
€10.000
Amsterdam
Tentoonstelling van jonge Nederlandse en Amerikaanse architecten waarin de duurzame toekomst van de twee steden centraal staat

Drents Museum
De Gouden Eeuw van China
€100.000
Assen
Tentoonstelling over de Gouden Eeuw van China, de Tang-dynastie

Erfgoed Delft e.o.
De Fabriek Van Miereveit
€20.000
Delft

Tentoonstelling en publicatie over de 17de eeuwse portretschilder Michiel Jansz van Miereveit (1566–1641)

Expodium, platform voor jonge kunst
The need for new strategies: GENTRIFY THIS!!
€25.000
Utrecht
Programma met o.m. lezingen, tentoonstellingen en interventies over een specifiek thema uit de stedelijke ontwikkeling

Arnhem Mode Biennale

AMBER
€150.000
Arnhem
Manifestatie die de mode in al haar facetten belicht

CBK Drenthe
KOR (Kunst in Openbare Ruimte) in Drenthe

€10.000
Drenthe
Programma over kunst in de openbare ruimte met o.m. lezingen, studiedagen en tentoonstellingen

Centraal Museum

Het Bloemaert Effect!
Kleur in de Gouden Eeuw
€45.000
Utrecht
Tentoonstelling van de 17e eeuwse Utrechtse schilder Abraham Bloemaert, met publieksprogramma, educatief project en publicatie

FASHIONCLASH

FASHIONCLASH Maastricht 2011
€15.000
Maastricht
Mode-event voor jonge ontwerpers

Frans Hals Museum

Cornelis Cornelisz van Haarlem (1562–1638) — De Michelangelo van het Noorden
€25.000
Haarlem
Tentoonstelling over het werk van de schilder Cornelis Cornelisz van Haarlem

Frans Hals Museum

De Gouden Eeuw viert feest
€40.000
Haarlem
Tentoonstelling van 17de-eeuwse Nederlandse schilderkunst met als thema 'feest'

draad door de programmering, muzikaal van de Metamorphosen van Richard Strauss tot de opera Noye's Fludde (De Zondvloed van Noach) van de Britse componist, pianist en dirigent Benjamin Britten (1913–1976). Bijkomstig voordeel van de operavorm was de vanzelfsprekende samenwerking van muzikanten met decor- en kostuumontwerpers, en van professionele musici met schoolkinderkoren en een stoet van amateurzangers.

SNS REAAL Fonds heeft de financiële aanvraag van het KlankKleurFestival 2011 om een aantal redenen gehonoreerd. Het festival staat voor een aanzienlijk deel op eigen benen. In de vorige editie werden naast reguliere kaartverkoop voor het eerst ook benefietconcerten aan huis gegeven, om inkomsten te genereren. De kwaliteit van het festival is hoog en de interdisciplinaire aanpak past bij de doelstellingen van SNS REAAL Fonds, dat ook openstaat voor eigenzinnige, vernieuwende initiatieven.

Het thema Metamorfose strekt zich ook uit naar de beeldende kunst. Voor de editie van 2011 is het Grafische Partituren Project bedacht, waarbij beeldend kunstenaars van uiteenlopende aard een grafische partituur hebben gemaakt. Om de grenzen van hun vakgebied te verkennen, wordt met opzet een mix nagestreefd van een enkele expert

op dit gebied, in dit geval de Litouwse muzikant, performer en beeldend kunstenaar Anton Lukoszevieve, met nieuwelingen op het terrein van de grafische partituur, zoals Sipke Huismans en Rudolf Valster. Het resultaat, van beeldende grafische notities en onder invloed van oxidatie van kleur veranderende stillevens tot enorme wandtekeningen, wordt zowel als zelfstandig kunstwerk geëxposeerd als op een van de avonden gebruikt als basis en inspiratiebron voor muzikale composities. Zo veranderen kunstenaars in componisten en moeten componisten en musici zich verdiepen in de taal van kunstenaars.

Naast de interdisciplinaire aanpak wil het festival ook cultureel erfgoed levend houden. Voor de editie van 2011 bouwde beeldend kunstenaar William Lindhout een 'kithara', een van de door de Amerikaanse componist Harry Partch (1901–1974) ontworpen instrumenten, zodat zijn composities in Europa opnieuw uitgevoerd kunnen worden. De originele instrumenten zijn ofwel lastig te vinden en te vervoeren of onvindbaar.

In 2011 werd het KlankKleurFestival door zo'n 800 mensen bezocht en momenteel werkt de organisatie hard aan de editie van 2013.

www.klankkleurfestival.org

Fundament

Lustwarande 2011—Blemishes
€50.000
Tilburg
Tentoonstelling die de huidige stand van zaken belicht in de internationale sculptuur

Groninger Museum

Iris van Herpen
€34.436
Groningen
Tentoonstelling van de Nederlandse modeontwerper Iris van Herpen

Hazartfactory

Twente Biënnale
€25.000
Hengelo
Festival met tentoonstellingen en presentaties over de actuele beeldende kunst

Hotel MariaKapel

IT, Or The Something In The Lake
€7.500
Hoorn
Creatie van een nieuwe legende over een 'Ding in het Meer' door

drie kunstenaars, uitgevoerd in oude en nieuwe media

Jap Sam Books

Context Without Walls
€20.000
Landelijk
Achtdelige boekenserie over interculturele kunst

Keramiemuseum Princessehof

Groen Geluk, Van Iusthof tot volkstuin
€20.000
Leeuwarden
Tentoonstelling waarin de relatie tussen keramiek, buitenplaatsen en 'groen' centraal staat

Kunst & Cultuur Drenthe

De Verzameling Drenthe
€5.000
Drenthe
Tentoonstelling o.b.v. open inschrijving waar amateurs en professionele beeldende kunstenaars uit Drenthe aan deel kunnen nemen

Kunstenaars Vereniging

Flevoland Natuurkunstspark
€2.500
Lelystad
Kunstroute met twaalf kunstwerken van autonome en groepen kunstenaars

Kunsthal KAdE

MärklinWorld
€10.000
Amersfoort
Tentoonstelling met werk van hedendaagse kunstenaars die een fascinatie hebben voor de wereld als een geconstrueerde werkelijkheid

Kunsthal KAdE

Meissen | So—II
€5.000
Amersfoort
Tentoonstelling waarin 18e eeuwse Meissen porselein wordt gepresenteerd in de context van hedendaagse architectuur

Kunstverein

Kunstverein
€13.250
Amsterdam

Programma gericht op het structureel stimuleren van inhoudelijke discussies op het gebied van de beeldende kunst

KunstZee

Thuis (dichter in Zeevang)
€2.500
Zeevang

Festival met poëziewandelingen met beeldende kunst, een beeldende kunst installatie en een concert met poëzie

Moon Life Foundation

Moon Life
€12.000
Amsterdam
Manifestatie waarin d.m.v. kunst, architectuur, design en wetenschap een toekomstig leven op de maan wordt onderzocht

- **Museum de Fundatie**
Meer Licht
Zwolle
€30.000

Subliem met een rauw randje

'Wat nou subliem?' kopt de Volkskrant op 5 oktober 2011 uitdagend. De recensent bezocht de tentoonstelling 'Meer Licht' in Museum de Fundatie in Zwolle, over hedendaagse kunstenaars die zich weer volop bezig zouden houden met ultieme, bovenmenselijke schoonheid. Dat dit romantische motief weer een rol speelt in de kunst van vandaag ontkent de criticus niet, maar hij ziet eerder twijfel en getob dan hernieuwd verlangen.

Op de kop af een maand later, op 5 november, schrijft de recensent van Het Financieele Dagblad over dezelfde tentoonstelling. Zij kijkt, twijfelt, weegt en raakt betoverd. Missie geslaagd, discussie aangezwengeld. Want 'Meer Licht' is niet zomaar een tentoonstelling. Het wil een andere blik werpen op de kunst van nu.

'Meer Licht', van oktober 2011 tot en met januari 2012, was opgebouwd rondom het kleine schilderij 'Wolken en Water' [zonder jaartal] van de Britse kunstenaar J.M.W. Turner [1775–1851], een van de twee iconen op het gebied van romantisch-sublieme

landschappen. Het werk met een zinderende lucht boven een ruwe zee is in bezit van Museum de Fundatie en is naar verluidt de enige Turner in een Nederlandse collectie. Het werk zet de toon voor de tentoonstelling, die is samengesteld door gastconservator Hans den Hartog Jager op uitnodiging van museumdirecteur Ralph Keuning. Den Hartog Jager is ervan overtuigd dat het sublieme niet iets is uit lang vervlogen tijden. Wortelend in de jaren zestig, zichtbaar in de zinsbegoochelende beelden van de Britse beeldhouwer Anish Kapoor en vooral in de verbluffende zon die de Deense kunstenaar Olafur Eliasson in 2003/2004 liet schijnen in de Turbinehal van Tate Modern in Londen, ziet hij bij hedendaagse kunstenaars een hernieuwd streven naar schoonheid en verhevenheid. Anders dan toen is er geen sprake van naïeve overgave of rimpelloos geloof. De schoonheid van nu is verweven met gevaar, met het besef van onbereikbaarheid, met rauwe randjes.

Om zijn bevindingen met het publiek te delen, heeft Den Hartog Jager onderzoek gedaan, een boek geschreven, en rondom de Turner een stoet aan kwalitatief hoogwaardige, internationale en actuele hedendaagse kunst bijeengebracht, van kunstenaars als Eliasson, David Claerbout, Tacita Dean, Wolfgang Tillmans en Guido van der Werve.

Museon

High Tech Romeinen
€40.000
Nijmegen en Den Haag
Tentoonstelling waarbij
bezoekers machines en
instrumenten van de Romeinen
zelf uit kunnen proberen

Museum Beelden aan Zee

Jacques Lipchitz
€25.000
Den Haag
Tentoonstelling en publicatie
over de Frans-Amerikaanse
beeldhouwer Jacques Lipchitz
(1891–1973)

Museum Belvédère

Willem Hussem—Vormen
van ruimte
€4.000
Heerenveen
Tentoonstelling over de
abstracte schilderkunst van
de Haagse kunstenaar Willem
Hussem

Museum Boijmans

Van Beuningen
En dit, en dat...

Museum voor Moderne

Kunst Arnhem
Six Yards, Guaranteeed real
Dutch Wax
€30.000
Arnhem
Tentoonstelling, publicatie en
educatief programma over de
geschiedenis en hedendaagse
toepassing van Dutch Wax
stoffen in de beeldende kunst,
fotografie, mode en design

MuseumgoudA

De reusachtige tekeningen
van Dirck Crabeth
€40.000
Gouda

Tentoonstelling over

de gerestaureerde
ontwerptekeningen voor
de glas-in-loodramen van
de Sint-Janskerk te Gouda

NAI Uitgevers

Het Nederlandse fotoboek
1945–nu
€15.000
Landelijk
Publicatie over het Nederlandse
fotoboek sinds 1945

Overzichtstentoonstelling

Marijke van Warmerdam
€50.000
Rotterdam
Tentoonstelling van
Marijke van Warmerdam

Museum de Fundatie

Meer Licht
€30.000
Zwolle
Tentoonstelling over 'het
sublieme' in de hedendaagse
beeldende kunst, begeleid door
een publicatie en educatief
programma

Museum Hilversum

De Stad
€15.000
Hilversum
Tentoonstelling en educatief
programma over 'De Stad'

Museum Hilversum

Grafisch geluk
€20.000
Hilversum
Boek, tentoonstelling en
symposium met als centrale
punt Steendrukkerij de Jong

Onomatopee

Programma Onomatopee tijdens
Dutch Design Week 2011
€17.500
Eindhoven
Programma's binnen de Dutch
Design Week

Paradox

POPPY—Reizen langs het spoor
van de Afghaanse heroïne
€35.000
Rotterdam
Tentoonstelling, publicatie,
iPad-applicatie en debatserie
met als onderwerp het
fotojournalistische project
de Afghaanse heroïne

Pride Photo Award

Pride Photo Award 2011
€25.000
Amsterdam en Groningen
Fototentoonstelling en wedstrijd
om maatschappelijke tolerantie
en acceptatie van seksuele
diversiteit en gender
te vergroten

SNS REAAL Fonds heeft de tentoonstelling financieel ondersteund omdat 'Meer Licht' hoogstaande, actuele beeldende kunst laat zien en oude meesters met hedendaags werk combineert in een museum dat naast een landelijk bereik ook een groot regionaal bereik heeft. Daarbij levert de tentoonstelling een nieuwe bijdrage aan het publieke debat.

Vanwege de filosofische achtergrond van de tentoonstelling, vanwege het brede palet aan museumbezoekers en de rol die het museum voor zichzelf ziet weggelegd als 'propagandist' van beeldende kunst, besteedt het museum veel aandacht aan publieks-educatie. Bij 'Meer Licht' waren er lezingen van Hans den Hartog Jager voor studenten en andere geïnteresseerden en voorbereidingslessen op scholen in samenwerking met Zwolse kunstopleidingen, met uiteraard een museumbezoek.

Om aan te sluiten bij de belevingswereld van een nieuw, jong publiek heeft het museum voor het eerst een telefoonapp ontwikkeld. Het was ook voor het eerst dat de Fundatie een tentoonstelling heeft opgebouwd rondom een werk uit eigen collectie. Met oog op een consistent en onderscheidend tentoonstellingsbeleid, is het museum van plan dat vaker te doen.

www.museumdefundatie.nl

- **Nederlands Blazers Ensemble**
NBE educatief
Landelijk
€60.000

Inspireren van talent en investeren in regionale infrastructuur

Het Nederlands Blazers Ensemble timmert al jaren aan de weg. Dit gezelschap van meer dan twintig topmusici, met banen in Nederlandse beroepsorkesten, maakt en presenteert aanstekelijke, theatrale muziekprogramma's. Om de drempel van het podium te verlagen en aan te sluiten bij hedendaagse ontwikkelingen in muziek en maatschappij, zoekt het gezelschap voortdurend samenwerking met eigentijdse componisten, musici uit ander culturen, Nederlandse en Vlaamse schrijvers als Herman Koch en Bart Moeyaert en met dj's als Joost van Bellen. Voorstellingen zijn bedoeld voor alle leeftijden en worden gehouden in concertgebouwen in het hele land, maar ook in een poptempel als Paradiso.

Daarnaast richt het NBE zich op jongeren, om ze het plezier van het samen spelen te laten ondervinden, om ze zelf te laten componeren en hun talenten te ontplooien. Daarvoor heeft het NBE een 'truc', namelijk jongeren daadwerkelijk betrekken. Wat dat betreft is het Nieuwjaarsconcert bij iedereen bekend. De compositiewedstrijd voor jongeren leidt

Rijksakademie voor

Beeldende Kunsten

Prix de Rome (2011–2014)

€350.000

Amsterdam

Prijs op het gebied van

beeldende kunst die talent

traceert en stimuleert

Rijksakademie voor Beeldende

Kunsten

Rijksakademie OPEN 2011

€20.000

Amsterdam

Open dagen Rijksakademie 2011

gericht op publieksverbreding

Stedelijk Museum Schiedam

All About Drawing, 100

Nederlandse Kunstenaars

€32.900

Schiedam

Tentoonstelling en publicatie

met een overzicht van de

tekenkunst in Nederland vanaf

de jaren tachtig van de vorige

eeuw tot nu

Stedelijk Van Abbemuseum

The Collectors Show

€25.000

Stichting Berlagehuis Usquert

Berlage in het Noorden

€15.000

Usquert

Tentoonstelling met publicatie

en educatief programma over

het werk van Berlage in het

raadhuis van Berlage in Usquert

Stichting BONAS

Boekenreeks 2011

€21.300

Landelijk

Boekenreeks waarbij elke keer

een andere architect centraal

staat

Stichting Dorpscommissie

Den Hoorn

Kliffhanger 2011

€3.250

Texel

Kunstmanifestatie op Texel,

waarbij kunstwerken op locatie

rond het dorp Den Hoorn worden

getoond

Stichting Foam

Fotografiemuseum Amsterdam

What's Next?: Grande Finale

€40.000

Eindhoven

Tentoonstelling, ontworpen

door Piet Hein Eek, en

educatieproject waarin de rol en

betekenis van de mecenasen

voor het museum centraal staan

Stichting Afrika Museum

Blueprints of Paradise

€25.000

Berg en Dal

Prijsvraag, tentoonstelling,

discussiebijeenkomsten

en workshops n.a.v. ontwerpen

van Afrikaanse architecten

Stichting ArtOlive

ArtOlive Jong Talent 2011

€10.000

Amsterdam

Tentoonstelling die de meest

veelbelovende afstudeerders

van de Nederlandse

kunstacademies toont

Amsterdam

Afsluiting van de manifestatie

What's Next over de toekomst

van fotografie in de breedste zin

van het woord

Stichting Framer Framed

Framer Framed

€20.000

Landelijk

Debatreeks bij diverse

instellingen die de kennis en

expertise van interculturele

processen in hedendaagse

kunst wil bevorderen

Stichting G.A.N.G.

Proeftuin

€5.000

Arnhem

Tentoonstelling met als

onderwerp 'de Tuin'

Stichting Glas

(Nationaal Glasmuseum)

Copierjaar 2011

€40.000

Leerdam

Tentoonstelling van het

werk van Andries Copier

ertoe dat jongeren onder de 18 jaar hun eigen composities samen met het NBE op nieuwjaarsdag mogen uitvoeren in het Koninklijk Concertgebouw. Met rechtstreeks verslag op televisie. Investering in educatie is voor het NBE een kwestie van plezier en het genereus delen van vakmanschap, maar ook een noodzaak: de jeugd van nu is immers het publiek van de toekomst.

Na enkele malen het Nieuwjaarsconcert te hebben ondersteund is SNS REAAL Fonds voor het seizoen 2012–2013 hoofdbegunstiger geworden van twee andere, educatieve activiteiten van het Nederlands Blazers Ensemble, die voortbouwen op opgedane ervaring.

Bij 'Het Half Uur' wordt talent van middelbare scholen opgespoord en uitgenodigd om onder begeleiding van eigen docenten en professionals van het NBE alles te doen wat bij het maken van een programma komt kijken: componeren, musiceren, decor en kostuums ontwerpen, belichting en public relations. Het door de scholieren gemaakte programma vormt vervolgens het half uur durende voorprogramma van een NBE-voorstelling. Tot nog toe werkte het NBE voor 'Het Half Uur' samen met havo- en vwo-scholen. Om ook minder voor de hand liggende groepen met (blaas)muziek in aanraking te brengen, gaat het gezelschap

in het seizoen 2012–2013 voor het eerst twee vmbo-scholen betrekken, waaronder een in Amsterdam-West.

SNS REAAL Fonds ondersteunt deze pilot, vanwege het educatieve karakter, de betrokkenheid van minder voor de hand liggende stadswijken en de regio, en de bewezen kwaliteit van het NBE zelf. Om dezelfde redenen steunt SNS REAAL Fonds ook een andere uitbreiding en verdieping, namelijk 'JongNBE'.

'JongNBE regionaal' richt zich in 2012–2013 specifiek op de top van muziekschoolleerlingen, harmonieverenigingen, brassbands en aankomende conservatoriumstudenten uit Limburg, Friesland en Overijssel. Om aan hun talent te schaven volgen deze jonge amateurs tussen de 15 en 18 jaar workshops bij NBE-musici en treden ze samen op, als opstap naar studie of een eigen carrière in de muziek. Door samen te werken met de jongeren komt ook hun achterban naar het concertpodium. Daarbij zullen deze JongNBE-ensembles vanuit maatschappelijke betrokkenheid optredens verzorgen in lokale ziekenhuizen en bejaardenhuizen. De inzet van NBE komt niet alleen de muziek ten goede, maar kan ook gezien worden als een inspirerende investering in de regionale en educatieve infrastructuur.

Stichting Huygens

Tentoonstelling

Orange, Gold and Genius

€100.000

Den Haag

Tentoonstelling over het leven en werk van vader Constantijn en zijn zoon Christiaan Huygens in de 17e eeuw

Stichting KIK

KIK—Moritz Ebinger

€2.000

Kolderveen

Tentoonstelling van Moritz

Ebinger in een oude zuivel-fabriek

Stichting Kröller-Müller Museum

Windflower, Perceptions

of Nature

€40.000

Otterlo

Tentoonstelling waarin de

relatie tussen mens en

natuur centraal staat

Stichting Kunstpodium

De Leegte

Winterwende in het Labyrinth

€5.000

Stichting Niet Normaal

Ja Natuurlijk/Yes Naturally

€100.000

Den Haag

Tentoonstelling hedendaagse beeldende kunst over onverwachte relaties tussen mens en omgeving

Stichting Producties

De Nieuwe Kerk

De Kerkmeester van

De Nieuwe Kerk (2010—2012)

€300.000

Amsterdam

Tentoonstellingen waarbij

De Nieuwe Kerk wordt

heringericht door professionele

makers

uit verschillende disciplines

Stichting Rijksmuseum

van Oudheden

Etrusken. Vrouwen

van aanzien—Mannen

met macht

€50.000

Amsterdam en Leiden

Tentoonstelling over de

cultuur van de Etrusken

(ca. 750—500 v. Chr)

Nieuwolda

Manifestatie op het Groninger

platteland met beeldende

kunst, theater, dans, muziek

en literatuur

Stichting Mommerskwartier/

Audax Textiel

Het ambacht van Jan Taminiau

€25.000

Tilburg

Tentoonstelling over

modeontwerper Jan Taminiau

en zijn ambacht en techniek

Stichting Museum Het

Rembrandthuis

In het voetspoor van Rembrandt

—Hollandse schilderkunst uit

privebezit

€25.000

Amsterdam

Tentoonstelling met 17de-

eeuwse Hollandse schilderijen

uit de collectie van verzamelaar

Alfred Bader uit Milwaukee

Stichting Straatkunstprijs

De Straatkunstprijs

€40.000

Landelijk

Educatietraject om meer

draagvlak te creëren voor

publieke kunstwerken in

de eigen omgeving

Dat NBE zijn jonge publiek serieus neemt, blijkt ook uit de websites. Daar spat het plezier vanaf, met actuele twitterberichten en YouTube-filmpjes.

www.nbe.nl
www.jongnbe.nl

- **O.T. Theater**
Het uur waarop wij niets van elkaar wisten
Rotterdam
€25.000

Toneelstuk zonder woorden trekt multicultureel publiek

Hoe breng je een toneelstuk over het voetlicht met 180 personages? Het Rotterdamse gezelschap O.T. Theater deed het met twee professionals en 12 amateurs, die samen alle rollen spelen, van hip meisje tot verdwaalde reiziger en voetbalfanaat. Achter de coulisse was het dan ook een hectisch gaan, komen en verkleeden, bloot amateurtoneelspeler Noor van der Does. Ook in de zaal was het druk. Voor de beroemde theaterdansvoorstelling 'Het uur waarop wij niets van elkaar wisten' van de Oostenrijkse schrijver Peter Handke zocht toneelmaker Els van der Jagt via flyers in scholen en kroegen en via krantenadvertenties actief naar amateurtoneelspelers uit diverse culturen. Zeventig sollicitanten reageerden, waarvan twaalf werden geselecteerd, van Chinees tot Ghanees en van Surinaams tot Antilliaans. Hoewel ze op deze manier bewust verschillende, culturele publieksgroepen wilde bereiken, was Van der Jagt onder de indruk van het gemak waarmee de spelers publiek—familie, vrienden, kantoorcollega's—wisten te mobiliseren. Een aantal mensen was zelfs nooit eerder in een theater geweest. Vermoedelijk werkte ook de

Stichting Unfold

Rewire Festival
€15.000
Den Haag
Festival waar beeldende kunst en hedendaagse muziek centraal staan binnen bijzondere locaties

Stichting Utrecht Biënnale

Utrecht Manifest 2011:
Het Nieuwe Werklandschap
€25.000

Utrecht
Biënnale over de positionering van design, waarbij de stad centraal staat

Stichting WG Kunst

VOYAGE I—VOYAGE II—VOYAGE III
€5.000
Amsterdam

Tentoonstelling in drie delen over van oorsprong Marokkaanse kunstenaars en dichters

Teylers Museum

Claude Lorrain
€25.000
Haarlem

Tentoonstelling over de 17e eeuwse Franse kunstenaar Claude Lorrain

Uitgeverij de Kunst

Co Rentmeester—Footprints
€5.000
Landelijk
Publicatie over de Nederlandse fotograaf Co Rentmeester

Valiz, boek- en culturele projecten

Urban Space: The work and practice of Luc Deleu—T.O.P. Office
€10.000
Landelijk

Publicatie over het werk en gedachtegoed van de Belgische architect Luc Deleu en zijn stedenbouwkundige bureau T.O.P. Office

Van Eesterenmuseum

Aldo van Eyck—De Speelse Stad
€5.000
Amsterdam

Tentoonstelling over het culturele en artistieke erfgoed van architect Aldo van Eyck

Vincent van Gogh Huis

Henriette & Richard Roland Holst: Het boek van de Buissche Heide
€5.000
Zundert

Tentoonstelling, boek, film en activiteiten over Henriette en Richard Roland Holst en hun gasten op het landgoed De Buissche Heide te Zundert

W139

Facing Forward: Art & Theory from a Future Perspective
€15.000
Amsterdam

Lezingen met internationale sprekers en een publicatie over de toekomst van het kunst(theoretisch) discours

Witte de With, Center for

Contemporary Art
Melanchotopia
€30.000
Rotterdam
Manifestatie gericht op beeldende kunst te zien op alledaagse locaties in het centrum van Rotterdam

Zeeuws Museum

The Floor is Yours
€65.000
Middelburg
Tentoonstelling over het 50-jarig jubileum van het museum, waarbij de rol van de gebruiker centraal staat

Zuiderzeemuseum

NIJVERheden
€40.000
Enkhuizen
Tentoonstelling over heden-daagse vormgeving en de historische ambachten uit de Zuiderzeeregio

voorstelling zelf in het voordeel. Het stuk is woordeloos, heeft geen taalbarrière.

Het O.T. Theater heeft ruime ervaring in jongerenvoorstellingen en werkplaatsen voor amateurs. Meestal duurt een educatief project een dag. Een theaterwerkplaats duurt vier avonden en een dag. Bij 'Het uur' werd anders dan gebruikelijk een half jaar besteed aan repeteren, in overeenstemming met een professioneel productieproces. Daarna speelde het gelegenheidsgezelschap in een maand tijd 25 voorstellingen, waaronder vier drukbezochte voorstellingen voor middelbare scholen.

SNS REAAL Fonds heeft de aanvraag van O.T. Theater om verschillende redenen gehonoreerd. Omdat Van der Jagt en haar collega theatermaker Ton Lutgerink (1946–2012) zeer goede professionals zijn, vanwege de samenwerking in deze productie tussen professionals, mbo-theaterschoolstudenten en amateurs, en vanwege het educatieve karakter van dit project.

Wat dat educatieve karakter betreft: 'Het uur', dat zich afspeelt op een plein met tientallen passanten, gaat over het leven zelf, over verder kijken dan de eerste indruk en het eerste oordeel. In informele gesprekken na afloop van de voorstelling ontstond discussie over de verschillende

manieren van kijken en van interpretatie. Bij de schoolvoorstellingen werd officieel nagepraat, over kijken en beelden, die voor iedereen een andere betekenis hebben en allemaal even waar zijn. Door de relatie te leggen met opvoeding, de plek waar je opgroeit, eigen ervaringen en beelden in het hoofd, ontstonden bijzondere, open gesprekken, voorbij vooroordelen, zegt Van der Jagt.

Ook de samenwerking tussen beroepsspelers en amateurspelers van uiteenlopende culturen was bijzonder. Vanwege de meester-gezel verhouding, waarbij profs leren van amateurs en andersom, maar ook omdat het fysieke samenspel en de theatertraining amateurs een verrijking en verbreding biedt, die waardevol is in de rest van hun leven. Ook voor Van der Jagt bood de productie een nieuwe ervaring. Hoe bijzonder het ook is om verschillende nationaliteiten, beroepsgroepen en lagen van de bevolking in een toneelproductie bijeen te brengen, zegt zij, 'voor mij was de diversiteit aan leeftijden nieuw. We hadden mensen van 19 tot 68 jaar, dat geeft een heel andere energie en dynamiek dan wanneer je alleen met jongeren werkt. Alles is tegenwoordig zo in hokjes. Ik vind het mooi om die levensfasen van mensen te combineren en zou op dat pad graag verder willen gaan.'

www.ot-rotterdam.nl

**KUNST & CULTUUR
TECHNOLOGIE &
KUNST**

- **Stichting Hoedje van Papier**
Wijkcijgers
Rotterdam
€25.0000

Kinderreporters trekken zelfverzekerd de buurt in

‘Hallo, ik ben Youssef, en ik ga nu een architect interviewen.’ ‘Ik ben Omar, en ik doe mee omdat het me interessant leek.’ ‘Ik ben Abdul, mag ik u wat vragen, wat vindt u van de wijk, en van de mensen in de wijk?’

Zelfverzekerd, getooid met microfoon, blikken de jongeren in de camera. Als professionele reporters gedragen ze zich, maar ze zijn tussen de 9 en 12 jaar oud. Ze wonen in de Afrikaanderwijk, in Katendrecht, het Oude Noorden of in de wijk Feijenoord in Rotterdam, zogenaamde kansarme wijken. Ze volgen op school een mediaworkshop van de Stichting Hoedje van Papier. In de workshop krijgen de kinderen zes lessen over film en televisie, journalistiek, fotografie en radio maken. Elke workshop leidt tot een eigen video- en radioreportage en een eigen kindermagazine, met foto's, interviews, raps en moppen.

De Stichting Hoedje van Papier is in 2005 opgericht als steunstichting voor het Peruaanse straatkinderproject Pasa la Voz. Op verzoek van de toenmalige voorzitter van deelgemeente Feijenoord heeft de stichting in 2008 een pilot georganiseerd, om

mediaworkshops op te zetten voor Rotterdamse kinderen uit aandachtswijken. In de tweede helft van 2011 verzorgde de stichting 25 mediaworkshops op lagere scholen, onder de naam Wijkcijgers. De meest getalenteerde scholieren kunnen daarbij doorstromen naar een van de twaalf Wijkcijgerkinderpersbureaus, met een langere looptijd.

SNS REAAL Fonds heeft de aanvraag voor de Rotterdamse Wijkcijgeractiviteiten in 2011 gehonoreerd, omdat ze zeer goed passen bij de nieuwe pijler Jongeren & Maatschappij, in het bijzonder bij het speerpunt Jongeren & Geletterdheid. Terwijl de kinderen vaardigheden oefenen op het gebied van taal en media, leren ze tegelijkertijd meer dan dat. Ze leren zich namelijk ook presenteren, ze ontwikkelen sociale competenties, bekwamen zich in actief burgerschap—ze raken via de workshops betrokken bij de maatschappij.

De stichting werkt nauw samen met jongerenwerkers en basisscholen uit de buurten, met jeugd- en welzijnsorganisaties, met woningbouwcorporaties en met de dienst Jeugd, Onderwijs en Samenleving van de gemeente Rotterdam. De gemeente Rotterdam heeft de Wijkcijgers aangewezen als ‘best practice’ op het terrein van jongeren en kinderen, wat betekent dat het project een aanvulling

Architectuur Film Festival

Rotterdam
Think big, act small—AFFR editie 2011
€25.000
Rotterdam
Festival met films op het gebied van architectuur en stedenbouw

BART

Game-City
€5.000
Den Bosch
Tentoonstelling met werk op het grensvlak van beeldende kunst en games

Blackframe

Rajeev
€4.000
Landelijk
Documentaire over Rajeev, een geadopteerde jongen die tijdens zijn puberteit worstelt met zijn identiteit

Cinedans

Cinedans 2011
€25.000
Landelijk

Flinck Film

Van Abelije tot Zoop
€7.500
Landelijk
Publicatie over het succes van de Nederlandse jeugdfilm

Huis en Festival a/d Werf

Infinite Fun en Pavilion
€25.000
Utrecht
Twee interactieve installaties als onderdeel van het Festival a/d Werf 2011

IDFX

B-movie, Underground en Trash Film Festival (BUTFF)
€15.000
Breda
Festival dat B-movie, underground en trash films toont

Impakt

Impakt Festival 2011:
The Right To Know
€30.000
Utrecht

Filmfestival waar de dansfilm centraal staat

DATArecords

Dit Terzijde
€10.000
Amsterdam
Documentaire over en met theatermaker/schrijver/actrice Annemarie Prins

DZIGA

Art of Matching (2009–2011)
€30.000
Landelijk
Kunstfilm waarbij een videokunstenaar aan een bedrijf of non-profit organisatie wordt gekoppeld

Film in Friesland

Noordelijk Film Festival 2011
€40.000
Leeuwarden
Festival met focus op films uit Europese regio's

Festival dat vernieuwende mediakunst toont in een interdisciplinaire context

International Documentary

Film Festival
IDFA DocLab
€20.000
Amsterdam
Programma van documentairefestival IDFA waar de relatie tussen documentaire, nieuwe media en online beeldcultuur wordt onderzocht

Lagestee Film BV

Ik heb onwetend wél een ware geschiedenis verteld'—De twee werelden van Marten Toonder
€16.000

Landelijk

Documentaire over Marten Toonder

is op het aanbod in de gemeente. Inmiddels heeft ook Breda een Wijkijgerproject gestart.

Meer dan in de workshops trekken de kinderen in de persbureaus gewapend met perskaart, blocnote, microfoon en camera de buurt in om eigen nieuws te vergaren. Ze geven aandacht aan bijzondere plekken in de buurt, maken achtergrondreportages en houden straatinterviews. Die staan op de eigen website en op YouTube, en worden aangeboden aan de wijkkrant, de lokale radio of televisie. Doordat ze in contact treden met buurtbewoners van uiteenlopende leeftijden en culturen, met winkeliers, een politieagent en de disco-eigenaar in de buurt, leggen de kinderen verbindingen met hun directe woon- en leefomgeving. Ze dragen en passant bij aan de sociale cohesie in de wijk.

Apetrots waren de Wijkijgers van de wijk Feijenoord toen prinses Máxima ze in april 2011 bezocht. Als volleerd journalist lieten ze de kans niet onbenut om Máxima een paar vragen te stellen.

www.wijkijgers.nl
www.stichtinghoedjevanpapier.nl

- **Stichting Weet Wat Je Besteedt**
Weet Wat Je Besteedt
Landelijk
€300.000

Offline en online werken aan financiële zelfredzaamheid van jongeren

Het is een heikele co-existentie: jongeren en financiën. Regelmatig komen de doemberichten voorbij. Een meerderheid van de jongeren geeft teveel geld uit, vooral aan smartphones. Niet alleen de gadgets van de digitale samenleving veroorzaken problemen, maar ook de veelheid aan betaalmiddelen. Pinnen en automatische overschrijvingen verminderen de concrete geldbeleving. Plannen en sparen zijn uit de mode geraakt.

Om jongeren al in een vroeg stadium bewust te maken van hun uitgaven, is de stichting Weet Wat Je Besteedt (WWJB) opgericht. Deze stichting is sinds januari 2010 voortvarend aan de slag, samen met een aantal in financiën en jongerencommunicatie gespecialiseerde partners, zoals adviesbureau KPMG (waar voormalig minister van Financiën Wouter Bos als partner werkt), het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting Nibud, Microsoft (MSN) en SNS Bank. Met hun kennis en mankracht wil de stichting zich nestelen in de haarvaten van de jongerenwereld.

Museum Boijmans Van Beuningen, Stedelijk Museum Amsterdam, Gemeentemuseum Den Haag, De Pont Tilburg, MHKA Antwerpen
ArtTube (2012—2014)
€400.000

Landelijk
Online videokaanal met minimaal 200 video's over kunst en cultuur, beheerd, geproduceerd en gepromoot door vijf musea

Museumhuis Groningen
De mensen van de strokarton
€7.500

Groningen
Ontsluiting van cultureel erfgoed en verhalen van bewoners over de strokartonindustrie in Groningen via website en mobiele applicaties

Nederlands Instituut voor Mediakunst
Omer Fast
€7.500

Amsterdam
Tentoonstelling met drie installaties van video-

kunstenaar Omer Fast en educatief randprogramma

NEMO
Kennissportal voor Wetenschap en Techniek
€15.100
Landelijk
Ontwikkeling van een kennisportal en online game voor Wetenschap en Techniek, waarop musea kunnen aansluiten

Noisivision
E-Pulse, a digital art experience
€5.000
Breda
Festival over mediakunst

NTR
De Gouden Eeuw
€125.000
Landelijk
Documentaire reeks rondom de Gouden Eeuw

Opera Spanga
Donna Giovanna, een operafilm
€50.000
Landelijk
Verfilming van de operaproductie Donna Giovanna van Opera Spanga

Perspectief Producties
Transformatie Noord
€20.000
Amsterdam
Documentaire over de stedelijke transformatie van Amsterdam-Noord

PLANETART
G06BOT festival 2011
€30.000
Enschede
Festival dat nieuwe ontwikkelingen op het gebied van multimediacunst toont

Pluk de Nacht
Openlucht Filmfestival Pluk de Nacht 2011
€10.000
Amsterdam
Filmfestival in de openlucht

QLVR voorheen Media Explosiva
De Schaduw van het Spijkerkwartier
€10.000

Arnhem
Ontwikkeling van een applicatie met acht audiovisuele tours door de Arnhemse wijk het Spijkerkwartier

SeriousFilm
Asian Delight
€5.000
Amsterdam en Rotterdam
Documentaire over Ferry Bertholet, verzamelaar van antieke Chinese erotica

SocialBeta
I beta/2011
€10.000
Heerlen
Evenement gericht op ontwikkelingen op het gebied van e-cultuur, internet, jonge (toegepaste) kunst en maatschappelijke innovatie

SNS REAAL Fonds heeft zijn aandachtsgebied in mei 2011 aangescherpt en uitgebreid. Naast Kunst & Cultuur is de nieuwe pijler Jongeren & Maatschappij geïntroduceerd, om de maatschappelijke kansen van jongeren te verbeteren. Juist bij deze pijler passen het engagement en de doelstelling van WWJB. Daarbij heeft WWJB middels een pilot bewezen jongeren in aanzienlijke aantallen te kunnen bereiken. Ook de manier waarop WWJB te werk gaat spreekt SNS REAAL Fonds aan: initiatieven ontwikkelen zonder moralistische bedoelingen, in nauw overleg met de jongeren zelf en in een op de doelgroep afgestemde mix van offline en online activiteiten.

De stichting is gestart met een online geldtest, de zogenaamde MoneySkilltest, ingevuld door 160.000 jongeren. Aan de hand van stellingen zijn vier typen jongeren geformuleerd: de Trendsetter, de Regelaar, de Levensgenieter en de Toekomstplanner. Vooral de Levensgenieter en de Trendsetter zijn impulsief en gebaat bij inzicht en tips. Het onderzoek heeft geleid tot een boekje voor ouders, met handvatten om het onderwerp thuis te bespreken. (Money Mindsets, gratis te downloaden via www.wwjb.org.) Gewapend met test en kennis zijn vervolgens op diverse fronten activiteiten ontplooid. Offline geven professionals gastcolleges op middelbare scholen en hbo-opleidingen

(over studieleningen en op kamers gaan). Door studenten Toegepaste Psychologie van de Fontys Hogeschool Eindhoven worden workshops ontwikkeld en getest voor vmbo's en het praktijkonderwijs, bijvoorbeeld de pilot Snoep & Snacks, over uitgaven in de schoolkantine. Ook het spel Money Race draagt voor dit niveau bij aan een bewustere omgang met geld.

Online is in augustus 2011 de website Edgie.nl gelanceerd, speciaal voor jongeren, waarbij indirect alles draait om financiën. Op de website staan de nieuwste rages uit de AppStore (gratis) naast nieuwsberichten, kan de grote geldtest worden gedaan en kunnen vragen worden gesteld aan de geldcoach. Jongeren schrijven mee aan Edgie The Movie, door Eddy Terstall geregisseerd en met een rol voor Wouter Bos, en denken mee over de verkiezing van 'meest eerlijke reclamecampagne'. De combinatie van activiteiten, offline en online, speels en serieus, moet uiteindelijk leiden tot een beter geldbewustzijn bij de leeftijdsgroep van 12 tot 25 jaar. Motivation en Nibud zullen te zijner tijd onderzoeken of de gewenste vooruitgang inderdaad wordt geboekt.

www.wwjb.org
www.edgie.nl

Sonic Acts

Travelling Time
€30.000

Amsterdam

Festival op het snijvlak van kunst, technologie, muziek en wetenschap

Stichting Elifli Film

Lelystad, tussen Droom en Daad
€15.000

Lelystad

Documentaire over de ontstaansgeschiedenis van de gemaakte stad Lelystad

Sphinx Art Productions

Festival Cinéma Arabe
€27.000

Landelijk

Festival dat recente speelfilms en documentaires uit de Arabische wereld toont

Stichting Film Festival Rotterdam

Signals
€100.000

Rotterdam

Festival programmering binnen het International Film Festival Rotterdam

Stichting AFF

Fantastisch Kinderfilm Festival 2012—'In Groen Groenerland'
€30.000

Landelijk

Festival voor kinderen waarbij de fantastische film centraal staat

Stichting Film in de Buurt

Arabic Revolution Film Festival: Filmdagen over de

veranderingen in de Arabische Wereld
€7.500

Landelijk

Festival gericht op de Arabische cinema in Rotterdam

Stichting Cinekid

Cinekid Medialab
€50.000

Amsterdam

Realisatie van het Medialab voor kinderen met de laatste

Stichting Filmfestival

Film by the Sea

Internationale jongerenjury en jongerenactiviteiten bij

ontwikkelingen op het gebied van interactieve nieuwe media

Film by the Sea

€10.000

Vlissingen

Festival met focus op de relatie tussen film en literatuur

Stichting CinemAsia

CinemAsia 2012
€25.000

Landelijk

Festival rondom de Aziatische cinema

Stichting Cultural Aid

Eastern Neighbours Film Festival 2011
€10.000

Landelijk

Festival gericht op film uit Oost- en Zuidoost-Europa

Festival op het gebied van

independent culture

Stichting International Muziek +

Filmfestival Amsterdam

International Music & Film Festival Amsterdam
€20.000

Amsterdam

Festival gericht op het genre muziekfilm

Stichting DEAF

Dutch Electronic Art Festival
€25.000

Rotterdam

Festival op het grensvlak van kunst, technologie en samenleving

Stichting Latin American

Film Festival

Latin American Film Festival

2011
€25.000

Utrecht

Festival met aandacht voor de

Latijns-Amerikaanse cinema

- **Financieel verslag**

Jaarrekening

- **Balans per 31 december 2011**

	Ref	31-12-2011	31-12-2010
ACTIVA			
Immateriële vaste activa			
Software	4	4.037	19.630
Website	4	<u>930</u>	<u>11.917</u>
		4.967	31.547
Materiële vaste activa			
Inventaris	5	154.313	231.082
Hardware	5	<u>35.289</u>	<u>12.295</u>
		189.602	243.377
Vorderingen en overlopende activa			
Stichting Beheer SNS REAAL	6	16.933.995	16.945.361
Overige		<u>5.001</u>	<u>6.470</u>
		16.938.996	16.951.831
Liquide middelen	7	<u>215.993</u>	<u>948.453</u>
		<u>17.349.558</u>	<u>18.175.208</u>
PASSIVA			
Reserves en fondsen			
		-	-
Langlopende schulden			
8			
Toegezegde donaties 2012		-	1.080.744
Toegezegde donaties 2013		1.487.000	757.500
Toegezegde donaties 2014		371.000	97.500
Toegezegde donaties 2015		40.000	-
Toegezegde donaties 2016		<u>40.000</u>	<u>-</u>
		1.938.000	1.935.744
Kortlopende schulden			
9			
Toegezegde donaties		15.071.794	15.997.497
Belastingen en premies	10	29.338	35.312
Overige		<u>310.426</u>	<u>206.655</u>
		15.411.558	16.239.464
		<u>17.349.558</u>	<u>18.175.208</u>

Stichting Latin American Film Festival
Latin American Film Festival 2012
€25.000
Utrecht
Festival met aandacht voor de Latijns-Amerikaanse cinema

Stichting Limboland
Limboland (2009–2012)
€150.000
Landelijk
Platform voor o.a. filmmakers, kunstenaars en journalisten die vanuit één plek onafhankelijke content maken welke op internet te zien zal zijn.

Stichting Mediamatic
New Order
€20.000
Amsterdam

Tentoonstelling over toekomstig design in een wereld waarin energie het belangrijkste principe van de samenleving is geworden

Stichting Movies that Matter
Movies that Matter Festival

€60.000
Den Haag
Festival gericht op films waarin mensenrechtenkwesaties centraal staan

Stichting Nederlands Film Festival

Beeldenstorm—Duik in de digitale beeldcultuur
€75.000
Utrecht

Onderzoek naar de inbedding van de nieuwe beeldcultuur in de programmering van het Nederlands Film Festival

Stichting Notorious Film/Africa in the Picture
Africa in the Picture Film festival
€25.000
Landelijk
Filmfestival gericht op de vertoning van films uit Afrika en de diaspora

Stichting Rocket Cinema
Rocket Cinema Festival
€10.000
Landelijk
Festival waar nieuwe soundtracks live worden opgevoerd bij klassieke films op bijzondere locaties

Stichting STRP
STRP Festival 2011
€100.000
Eindhoven
Festival gericht op technologie en kunst

Stichting Tamago
CAMERA JAPAN Festival 2011
€15.000
Regio West
Festival gericht op de Japanse cinema

Stichting The Generator
TodaysArt Festival 2011
€40.000
Den Haag
Festival met o.m. podiumkunsten, visuele kunsten, architectuur en hedendaagse creativiteit

Stichting Toon Beeld
Ik ben lesbisch!
€20.000
Landelijk
Documentaire over de levens van vier jonge lesbische vrouwen

Stichting tot Beheer van Huis Doorn
E-museum voor Huis Doorn
€20.000
Doorn
Digitalisering van de collectie van Huis Doorn en digitale ontsluiting middels o.a. een virtuele rondleiding

Stichting Unheard Film
Unheard Film Festival IV
€2.500
Amsterdam
Festival gericht op filmmuziek en geluidsonwerp

• Staat van baten en lasten over 2011

	Ref	2011 realisatie	2011 begroting	2010 realisatie
BATEN				
Bijdrage Stichting Beheer SNS REAAL	12	<u>13.988.634</u>	<u>19.419.000</u>	<u>18.058.938</u>
LASTEN				
Besteding aan de doelstelling	13			
Toegezegde donaties		<u>12.429.974</u>	<u>16.500.000</u>	<u>16.947.315</u>
Vrijval reeds toegezegde donaties		<u>- 870.641</u>	<u>-</u>	<u>- 1.511.967</u>
		<u>11.559.333</u>	<u>16.500.000</u>	<u>15.435.348</u>
Uitvoeringskosten eigen organisatie				
	14			
Personeelskosten		<u>1.415.832</u>	<u>1.549.000</u>	<u>1.567.516</u>
Huisvestingskosten		<u>287.630</u>	<u>310.000</u>	<u>292.786</u>
Kantoorkosten en algemene kosten		<u>67.873</u>	<u>151.000</u>	<u>85.508</u>
Accountants- en advieskosten		<u>41.922</u>	<u>40.000</u>	<u>35.398</u>
Kosten Bestuur en Commissie Toewijzing		<u>59.626</u>	<u>80.000</u>	<u>59.274</u>
Automatiseringskosten		<u>71.094</u>	<u>155.000</u>	<u>71.856</u>
Communicatiekosten en PR		<u>242.950</u>	<u>350.000</u>	<u>170.609</u>
Beheerkosten kunstcollectie NOG		<u>119.560</u>	<u>115.000</u>	<u>124.119</u>
Rente en bankkosten		<u>597</u>	<u>1.000</u>	<u>771</u>
Afschrijvingen	4/5	<u>122.217</u>	<u>168.000</u>	<u>215.753</u>
		<u>2.429.301</u>	<u>2.919.000</u>	<u>2.623.590</u>
		<u>13.988.634</u>	<u>19.419.000</u>	<u>18.058.938</u>
Resultaat		<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

• Kasstroomoverzicht over 2011

	Ref	2011	2010
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Resultaat boekjaar		-	-
Aanpassing voor:			
afschrijvingen	4/5	<u>122.217</u>	<u>215.753</u>
mutaties langlopende schulden	8	<u>2.256</u>	<u>356.014</u>
mutaties werkkapitaal			
— vorderingen	6	<u>12.835</u>	<u>-62.986</u>
— kortlopende schulden	9	<u>-827.906</u>	<u>309.895</u>
		<u>-690.598</u>	<u>818.676</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investeringsactiviteiten			
Investeringen in immateriële vaste activa	4	-	-
Investeringen in materiële vaste activa	5	<u>-41.862</u>	<u>-22.258</u>
		<u>-41.862</u>	<u>-22.258</u>
Mutatie liquide middelen		<u>-732.460</u>	<u>796.418</u>
Stand liquide middelen 1 januari		<u>948.453</u>	<u>152.035</u>
Stand liquide middelen 31 december		<u>215.993</u>	<u>948.453</u>
Mutatie liquide middelen	7	<u>-732.460</u>	<u>796.418</u>

Stichting Urban Explorers

Urban Explorers Festival

€15.000

Dordrecht

Festival gericht op kunsten voor een jonge doelgroep

Stichting Viewmaster

BodyTalks—Video Art and

Cinedance in Public Space

€18.000

Maastricht

Tentoonstelling met video-kunstwerken in de openbare ruimte van Maastricht

Stichting Waag Society

The Urban Future is Personal

€24.834

Amsterdam

Publieksevenement tijdens festival PICNIC

Stichting Werk Spoor

Mapping Nieuw West

International

€21.420

Amsterdam

Artistiek onderzoek naar mondiale thema's in lokale verhalen

Stichting WG Film

Het Nationale Canta Ballet

€90.000

Landelijk

Transmediaal project met als onderwerp de Canta, het opvallende rode autootje voor gehandicapte weggebruikers

Stichting Zaaigrond

Filmproducties

Jack Terrible

€5.000

Landelijk

Documentaire over Jack Terrible, een amateurkunstenaar met een psychiatrische achtergrond

Stichting Zuidenwind

Cap of Keppel

€5.000

Landelijk

Documentaire over de 13-jarige Bram, die aan het begin van zijn puberteit staat en bezig is met zijn joods-zijn

Submarine

Ask Lara Online

€75.000

Landelijk

Interactieve componenten bij een 16-delige animatieserie voor jongeren tussen de 9 en 13 jaar

- **Toelichting bij de jaarrekening**

1 Algemene toelichting

Activiteiten

De activiteiten van het Fonds betreffen het bevorderen van culturele en sociaal-maatschappelijke activiteiten door middel van het toekennen van donaties in de pijlers Kunst & Cultuur en Jongeren & Maatschappij.

Verbonden partijen

Stichting Beheer SNS REAAL te Utrecht is een verbonden partij van SNS REAAL Fonds. De aard van de verbondenheid is gelegen in het feit dat 5 van de 9 bestuursleden van SNS REAAL Fonds worden benoemd op voordracht van Stichting Beheer SNS REAAL.

Stichting Beheer SNS REAAL heeft zich contractueel verbonden, binnen de grenzen van een jaarlijks vast te stellen budget, de bestedingen van SNS REAAL Fonds te vergoeden. De omvang van de financiële verhouding en transacties met Stichting Beheer SNS REAAL zijn in de balans en de staat van baten en lasten tot uitdrukking gebracht.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van de waardering van activa en passiva en de grondslagen voor de bepaling van het

resultaat zijn niet gewijzigd ten opzichte van het voorgaande boekjaar.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Schattingen

De Directie van SNS REAAL Fonds maakt schattingen die van belang zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het inzicht noodzakelijk is, worden deze schattingen vermeld bij de toelichting op de betreffende posten.

2 Grondslagen van de waardering van activa en passiva

De jaarrekening 2011 is opgesteld in overeenstemming met RJ 640, Verslaggeving voor organisaties zonder winststreven, zoals deze in 2007 is vastgesteld.

Immateriële en materiële vaste activa

De immateriële en materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschaf- of vervaardigingsprijs onder aftrek van jaarlijkse lineaire afschrijvingen.

KUNST & CULTUUR LITERAIRE KUNSTEN

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Er zijn geen indicaties dat de vaste activa op balansdatum aan bijzondere waardevermindering onderhevig zijn.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Indien sprake is van mogelijke oninbaarheid wordt een voorziening getroffen welke in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves en fondsen

Op grond van een overeenkomst wordt jaarlijks, binnen de grenzen van de toezegging, een zodanig bedrag gesuppleerd door Stichting Beheer SNS REAAL dat het resultaat van het Fonds nihil is. Als gevolg hiervan kent het Fonds geen reserves en vermogen. Stichting Beheer SNS REAAL staat garant voor de verplichtingen aangegaan door Stichting SNS REAAL Fonds.

Langlopende en kortlopende schulden

Langlopende en kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

Verplichtingen inzake toegezegde donaties

Verplichtingen worden ten laste gebracht van het boekjaar waarin het besluit tot toekenning schriftelijk aan de aanvrager is medegedeeld, ongeacht in welk boekjaar de toezegging wordt uitgekeerd.

De toegezegde donaties aan aanvragers zijn opgenomen voor de nominaal toegezegde bedragen onder aftrek van betaalde voorschotten.

De verplichtingen worden verlaagd indien en voor zover toegezegde donaties geheel of gedeeltelijk komen te vervallen.

Operationele leasing

Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten gedurende de looptijd van het contract.

3 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Alle baten en lasten worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

Ontvangsten en uitgaven worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Bij de toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. Dit houdt in dat in

Atheneum-Polak & Van Gennep

De Berberbibliotheek
€10.000
Regio West
Multimediaal project met
als uitgangspunt literaire
romans van auteurs met een
Berberachtergrond

Bibliotheek Rotterdam

Kinderboekenweekfeest
€2.000
Rotterdam
Voorleessessies, workshops
en voorstellingen in het kader
van de Kinderboekenweek dat
het leesgedrag van kinderen
stimuleert

Letterkundig Museum/

Kinderboekmuseum
Thé Tjong-Khing—Van strip
tot sprookje
€20.000
Den Haag
Tentoonstelling over de
Nederlandse kinderboeken-
illustrator Thé Tjong-Khing voor
kinderen tussen de 3 en 13 jaar

Passionate Bulkboek

Write Now! 2011
€20.000
Landelijk
Schrijfwedstrijd voor jongeren
tussen de 15 en 24 jaar

Passionate Bulkboek

Write Now! 2012
€20.000
Landelijk
Schrijfwedstrijd voor jongeren
tussen de 15 en 24 jaar

Stichting Anna Bijns

Anna Bijns Prijs (2009–2013)
€75.000
Landelijk
Literaire prijs voor vrouwen

Stichting Behoud de Begeerte

Saint-Amour Italia
€19.000
Landelijk
Literaire tournee in theatrale
setting met de focus op Italië

Stichting Culturele

Manifestaties NANA
Kinderboekfestival Antillen
& Literaire Luchtbrug

Museum Meermanno

Enge Dingen — Wat kan het
aangekaste lichaam ons leren?
€5.000
Den Haag
Tentoonstelling,
documentaire, publicatie en
educatieprogramma met als
gastconservator Adriaan van Dis

Nacht van de Poëzie

De Nacht van de Poëzie
€10.000
Utrecht
Manifestatie met een overzicht
van de Nederlandse poëzie van
traditioneel tot poëtry slam

Passionate Bulkboek

Geen Daden Maar Woorden
Festival
€25.000
Rotterdam en Utrecht
Festival gericht op literatuur
voor jongeren met aandacht
voor jong talent

NANA

€20.000
Curacao en Aruba
Literair uitwisselingsproject
via internet rondom kinder-
en jeugdliteratuur tussen
schrijvers en scholen in
Nederland en de Antillen

Stichting De Gids

De Gids-lezing (2009–2011)
€59.351
Amsterdam
Lezing over afwisselend
(natuur)wetenschappen,
geschiedenis, politiek &
maatschappij en kunst
& cultuur

Stichting de Rode Hoed

Literatuurfest
€5.000
Amsterdam
Literaire talkshows
voor jongeren met ruimte
voor muziek

de balans rekening wordt gehouden met de aan een periode toe te rekenen bedragen die in een andere periode zijn of worden ontvangen, dan wel betaald.

De toegezegde donaties worden in het jaar waarin het besluit tot toekenning schriftelijk aan de aanvrager is medegedeeld, als last in de staat van baten en lasten opgenomen.

Toegezegde donaties die door aanvragers niet worden opgevraagd, worden na het verstrijken van de afrekentermijn ingetrokken en als bate in de staat van baten en lasten opgenomen onder de post 'Vrijval reeds toegezegde donaties'. Eveneens wordt hieronder opgenomen het verschil tussen toegezegde garanties en de lagere werkelijke afrekening.

Afschrijvingen

Immateriële en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Personeelskosten

Salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan de medewerkers.

Pensioenlasten

SNS REAAL Fonds heeft de pensioenregeling verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het boekjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

De pensioenregeling van SNS REAAL Fonds valt onder de Nederlandse Pensioenwet. SNS REAAL Fonds betaalt op contractuele basis premie aan het Pensioenfonds. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen onder de overlopende activa indien zij leiden tot een terugstorting of tot vermindering van toekomstige betalingen. Premies die verschuldigd zijn maar nog niet betaald, worden als verplichting op de balans opgenomen.

De pensioenregeling van SNS REAAL Fonds is ondergebracht bij SNS REAAL Pensioenfonds. Met SNS REAAL Pensioenfonds is een uitvoeringsovereenkomst gesloten.

De pensioenregeling betreft een middelloonregeling waarvan de kosten gezamenlijk worden gedragen door de werkgever en de werknemer.

Het Bestuur van het Pensioenfonds beslist jaarlijks of en in hoeverre de pensioenrechten en pensioenaanspraken worden geïndexeerd op basis van maximaal de Consumenten-

- Stichting Haganum Festival**
Haganum Festival—
Waar gesproken woord
€10.000
Den Haag
Festival met aandacht
voor literatuur voor jongeren
voorafgegaan door een
scholentraject
- Stichting Literaire Activiteiten
Groningen**
Poëziefestival Dichters
in de Prinsentuin
€3.700
Groningen
Festival gericht op poëzie op
bijzondere locaties in Groningen
- Stichting Literaire Activiteiten
Groningen**
Prozafestival Het Grote
Gebeuren
€2.000
Groningen
Festival met brede
programmering onder het
thema Vriend & Vijand
- Stichting Literaire Activiteiten
Utrecht**
Het Huis van de Poëzie
€5.000
Utrecht
Festival waarbij bezoekers
kennismaken met het werk van
verschillende dichters
- Stichting Utrechts Boekenfeest**
Festival Mooie Woorden 2011:
'Ofje woord lust?!'
€10.000
Utrecht
Festival gericht op literatuur
in de Pastoefabriek in Utrecht
- Stichting Utrechts
Internationaal
Literatuurfestival**
City2Cities: Internationale
Literatuurdagen Utrecht
€15.000
Utrecht
Manifestatie gericht op
literatuur waarbij jonge talenten
en gevestigde namen uit binnen-
en buitenland optreden

prijnsindex alle huishoudens. De indexatie wordt gefinancierd vanuit het beleggingsrendement, er is geen reserve voor gevormd en er wordt geen premie voor betaald.

De dekkingsgraad van SNS REAAL Pensioenfonds bedraagt ultimo 2011 115.1% hetgeen hoger is dan de vereiste dekkingsgraad van 112%.

Rente en bankkosten

Rentebaten en rentelasten worden tijds- evenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

- **Toelichting op de balans per 31 december 2011**

4 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gebruikt ten behoeve van de bedrijfsvoering van het Fonds. Het verloop is als volgt:

	software	website	totaal
Stand per 1 januari			
Aanschafwaarde	141.378	141.970	283.348
Cumulatieve afschrijvingen	<u>- 121.748</u>	<u>- 130.053</u>	<u>- 251.801</u>
Boekwaarde	<u>19.630</u>	<u>11.917</u>	<u>31.547</u>
Mutaties			
Investerings	-	-	-
Desinvesterings	-	-	-
Afschrijvingen	<u>- 15.593</u>	<u>- 10.987</u>	<u>- 26.580</u>
Saldo	<u>- 15.593</u>	<u>- 10.987</u>	<u>- 26.580</u>
Stand per 31 december			
Aanschafwaarde	141.378	141.970	283.348
Cumulatieve afschrijvingen	<u>- 137.341</u>	<u>- 141.040</u>	<u>- 278.381</u>
Boekwaarde	<u>4.037</u>	<u>930</u>	<u>4.967</u>
Afschrijvingstermijn	3 jaar	3 jaar	

KUNST & CULTUUR ERFGOED

5 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gebruikt ten behoeve van de bedrijfsvoering van het Fonds. Het verloop is als volgt:

	inventaris	hardware	totaal
Stand per 1 januari			
Aanschafwaarde	383.842	114.354	498.196
Cumulatieve afschrijvingen	<u>- 152.760</u>	<u>- 102.059</u>	<u>- 254.819</u>
Boekwaarde	<u>231.082</u>	<u>12.295</u>	<u>243.377</u>
Mutaties			
Investerings	-	41.862	41.862
Desinvesterings	-	-	-
Afschrijvingen	<u>- 76.769</u>	<u>- 18.868</u>	<u>- 95.637</u>
Saldo	<u>- 76.769</u>	<u>22.994</u>	<u>- 53.775</u>
Stand per 31 december			
Aanschafwaarde	383.842	156.216	540.058
Cumulatieve afschrijvingen	<u>- 229.529</u>	<u>- 120.927</u>	<u>- 350.456</u>
Boekwaarde	<u>154.313</u>	<u>35.289</u>	<u>189.602</u>
Afschrijvingstermijn	5 jaar	3 jaar	

6 Vorderingen en overlopende activa

De vordering op Stichting Beheer SNS REAAL is niet rentedragend. Van de vordering heeft €1.938.000 een langlopend karakter. De ontvangst van de vordering is afhankelijk van de liquiditeitsbehoefte van SNS REAAL Fonds. Er zijn geen aanvullende contractuele bepalingen en er zijn geen zekerheden gesteld.

Het verloop van de rekening courant met Stichting Beheer SNS REAAL is als volgt:

	2011	2010
Stand per 1 januari	16.945.361	16.886.423
Resultaatsuppletie	13.988.634	18.058.938
Stortingen	<u>- 14.000.000</u>	<u>- 18.000.000</u>
Stand per 31 december	<u>16.933.995</u>	<u>16.945.361</u>

7 Liquide middelen

Het betreft direct opvraagbare banktegoeden.

8 Langlopende schulden

Van de toegezegde donaties aan aanvragers is het deel dat betrekking heeft op de jaren na 2012 verantwoord onder de langlopende schulden. De langlopende schulden hebben een looptijd van meer dan één en minder dan vijf jaar.

9 Kortlopende schulden

De toegezegde donaties aan aanvragers betrekking hebbend op de jaren tot en met 2012 zijn verantwoord onder de kortlopende schulden. Eventuele voorschotbetalingen zijn in mindering gebracht. De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

	2011	2010
10 Belastingen en premies		
Loonbelasting en premieheffing	28.919	35.312
Pensioenpremie	<u>419</u>	<u>-</u>
	<u>29.338</u>	<u>35.312</u>

Athenaeum-Polak & Van Gennep
Onderzoek en schrijven Willem III en de invasie van Engeland, 1688
€15.000
Landelijk
Publicatie n.a.v. het onderzoek naar de Nederlandse invasie van Engeland in 1688

Joods Historisch Museum
Ontsluiting en herinrichting Ets Haim in het Portugese Synagogecomplex
€300.000
Amsterdam
De ontsluiting en restauratie van de 17de eeuwse joodse Ets Haim bibliotheek in het Portugese Synagogecomplex

Molenstichting Nijefurd
Groot onderhoud windmotor Molkwerum
€7.500
Molkwerum
Restauratie aan de windmotor van Molkwerum

NIOD
Biografie Albert Verwey

€30.000
Amsterdam
Wetenschappelijk onderzoek over Albert Verwey (1865–1937) met als resultaat een te publiceren biografie

Stichting Astron/NFRA
Restauratie radiotelescoop Dwingeloo
€20.000
Dwingeloo
Restauratie radiotelescoop Dwingeloo met een grote educatieve aantrekkingskracht en waarde

Stichting Behoud oudste Motorreddingboot ter Wereld
Roemloos ten onder of terug op Terschelling als monument
€15.000
Terschelling
Restauratie van de Brandaris, de oudste motorreddingsboot ter wereld

Stichting het Rijkmuseum
Aankoop Ritter Globes
€100.000
Amsterdam
Aankoop van twee 17e eeuwse verzilverde globes van Christoph Ill Ritter

Stichting Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie
Verwerving Piet Mondriaan Archief
€100.000
Den Haag
Verwerving van twee archieven over Piet Mondriaan uit particulier bezit

Stichting 's-Hertogenbosch Vestingwerken
Restauratie vestingwerken (2008–2012)
€52.000
Den Bosch
Restauratie van vestingwerken in Den Bosch

Vereniging Hendrick de Keyser
Restauratie muurschilderingen pand Hinthamerstraat 138 's-Hertogenbosch

€75.000
Den Bosch
Restauratie van 16e eeuwse Renaissance muurschilderingen

11 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Huurverplichtingen

Het bureau van het Fonds is gevestigd aan de Maliebaan 14 te Utrecht welk pand met ingang van 1 november 2008 is gehuurd voor een periode van 5 jaar tegen een te indexerende huursom van €160.000 per jaar. De kunstwerken van de NOG collectie zijn opgeslagen in een depot dat is gehuurd met ingang van 1 januari 2011 voor een periode van 5 jaar tegen een huursom van €19.040 per jaar.

De specificatie van de huurverplichtingen is als volgt:

Te betalen binnen 1 jaar	203.568
Te betalen tussen 1 en 5 jaar	<u>210.893</u>
Totaal verplichting (exclusief indexatie)	<u>414.461</u>

Operationele leasing

Er wordt een auto en een copier geleased met als expiratedata 27 oktober 2012 en 1 maart 2015. Het jaarlijkse leasebedrag bedraagt in totaal €24.655.

De specificatie van de verplichtingen uit hoofde van operationele leasing is als volgt:

Te betalen binnen 1 jaar	21.726
Te betalen tussen 1 en 5 jaar	<u>14.952</u>
Totaal verplichting (exclusief indexatie)	<u>36.678</u>

Gedurende het verslagjaar zijn de volgende betalingen inzake operationele leasing in de staat van baten en lasten verwerkt:

Auto's *	25.125
Copier	<u>7.046</u>
Totaal lasten (inclusief BTW)	<u>32.171</u>

* Het betreft de leasekosten van 2 auto's.

Hiervan is één leasecontract beëindigd medio 2011.

• Toelichting op de staat van baten en lasten over 2011

	2011 realisatie	2011 begroting	2010 realisatie
--	--------------------	-------------------	--------------------

12 Bijdrage van Stichting Beheer SNS REAAL

Stichting Beheer SNS REAAL heeft zich contractueel verbonden de totale bestedingen van het Fonds in 2011 te vergoeden.

13 Besteding aan de doelstelling

Toegezegde donaties	12.429.974	16.500.000	16.947.315
Vrijval reeds toegezegde donaties wegens annulering of lagere afrekening	<u>- 870.641</u>	<u>-</u>	<u>- 1.511.967</u>
	<u>11.559.333</u>	<u>16.500.000</u>	<u>15.435.348</u>

Aantal toezeggingen

492	-	799
-----	---	-----

14 Uitvoeringskosten eigen organisatie

Personeelskosten

Bruto salarissen	992.550	926.000	900.830
Sociale lasten	108.572	110.000	119.654
Pensioenlasten	136.713	165.000	131.035
Overige personeelskosten	<u>177.997</u>	<u>348.000</u>	<u>415.997</u>
	<u>1.415.832</u>	<u>1.549.000</u>	<u>1.567.516</u>

Gemiddeld aantal FTE

15,4	15,7	14,7
------	------	------

De personeelskosten zijn lager dan in 2010 en lager dan begroot als gevolg van kostenbesparingen.

Overige kosten

De overige kosten zijn lager dan in 2010 en lager dan begroot als gevolg van kostenbesparingen.

Het Bestuur is onbezoldigd. Leden van de Commissie Toewijzing, die geen zitting hebben in het bestuur van Stichting Beheer SNS REAAL, ontvangen een vergoeding voor hun werkzaamheden.

Utrecht, 14 maart 2012

KUNST & CULTUUR EDUCATIE

- **Financieel verslag**

Overige gegevens

- **Controleverklaring van de onafhankelijke accountant**

Aan: het Bestuur van Stichting
SNS REAAL Fonds

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2011 van Stichting SNS REAAL Fonds te Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2011 en de staat van baten en lasten over 2011 en de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het Bestuur

Het Bestuur van de Stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven' van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving. Het Bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bekijk 't Strada 3 €25.000 Landelijk Voorstelling gebaseerd op Fellini's La Strada uit 1954	De Voortzetting Educatieproject amateurtheater Ibsen €15.000 Landelijk Voorstelling Bouwmeester Solness waarbij professionals samenwerken met amateurs
Centrum voor de Kunsten Beverwijk Young Art Festival 2011 €15.000 Beverwijk Festival waar jongeren hun artistieke talenten in verschillende disciplines ontdekken en ontwikkelen	EYE Film Instituut Nederland EYE MovieZone (2012–2014) €475.000 Landelijk Filmeducatieprogramma en digitale leeromgeving gericht op jongeren van 12 tot 18 jaar
Cobra Museum voor Moderne Kunst Klee en Cobra—Het begint met het kind €30.500 Amstelveen en Amsterdam Tentoonstelling met rand- programma op het snijvlak van kunst, wetenschap en educatie i.s.m. de Universiteit van Amsterdam	Gemeentemuseum Helmond De Gouden Boekjes zijn in de Stad! €5.000 Helmond Tentoonstelling over de Gouden Boekjes met educatief workshopprogramma voor kinderen van 4 tot 8 jaar
Concert- en congresgebouw de Doelen	Het Brabants Orkest Músical €20.000 Brabant
Kindermuziekweek 2011 €15.000 Rotterdam Festival met o.a. concerten, workshops en educatieve activiteiten	Educatieproject gericht op symfonische muziek voor groep 5 en 6 van het basisonderwijs
CultuurPAD Plek van Mij €5.000 Limburg Educatieproject gericht op erfgoed t.b.v. het basisonderwijs	Holland Baroque Society Educatie Holland Baroque Society: Luister, wat kun je horen? €20.000 Landelijk Educatieproject waarbij kinderen op een actieve manier in contact worden gebracht met barokmuziek
De Amsterdamse JeugdeJaterschool Theaterlessen Berlage Lyceum (2008–2011) €4.000 Amsterdam Cultuureducatief project waarin theaterlessen op school worden gegeven	International Documentary Film Festival IDFAcademy (2010–2012) €150.000 Amsterdam Educatieprogramma voor talentvolle internationale documentairemakers

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot

doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het Bestuur van de Stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting SNS REAAL Fonds per 31 december 2011 en het resultaat over 2011 in overeenstemming met Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven' van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving.

Utrecht, 14 maart 2012
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door M.H.A. Bauman RA

Kunst in Duin

Kunst in Duin festival 2012 met als thema 'Verbeelding'

€3.500

Noordwijk

Festival gericht op kunst en cultuur in het duingebied bij Noordwijk

Kunsthal Rotterdam

Mummies!—Het ontrafelde geheim

€30.000

Rotterdam

Tentoonstelling voor jong en oud over het Oude Egypte en de begrafenisrituelen

LentePodium Blokhil

'Ik droom'

€1.000

Blokhil

Educatief programma waarbij jongeren op een aantrekkelijke manier met muziek, theater en poëzie in aanraking komen

Museum Jan Cunen

Bovenkamer XL Fotografie

€6.500

Oss

Nowhere

Poetry Circle Nowhere

€25.000

Landelijk

Ontwikkelingstraject binnen het jongerenproductiehuis Nowhere

Orlando Festival Stichting

Jeugdprojecten Orlando Festival 2011

€25.000

Limburg

Kamermuziekfestival voor amateurs en professionals, met concerten, lessen en masterclasses

Prinses Christina Concours

Classic Express (2010–2012)

€125.000

Den Haag

Rondreizend educatieproject in een mobiele concertzaal

Residentie Orkest

Ontdek het Orkest

€22.000

Den Haag

Muziekeducatieproject voor de groepen 6, 7 en 8 van het basisonderwijs

Tentoonstelling en educatief programma van Harmen de Hoop

Muziekgebouw aan 't IJ

Oprichting afdeling Educatie in Muziekgebouw aan 't IJ

€35.000

Amsterdam

Educatieve activiteiten voor jongeren

Nederlands Blazers Ensemble

NBE Educatief

(JongNBE & Het Half Uur)

€60.000

Landelijk

Concertserie waarbij sprake is van uitbreiding en intensivering van educatietrajecten

Nest

Club Nest

€12.000

Den Haag

Publieksparticipatieprojecten en educatieve workshops voor potentieel cultureel geïnteresseerd publiek

Rotterdams Philharmonisch

Orkest

RPHO show Heidedaden!

€15.000

Rotterdam

Educatief programma voor het basisonderwijs met als thema 'Heiden'

Soli Brass Leeuwarden

Allan Withington's Conductor

Summer School

€3.000

Leeuwarden

Workshops voor jonge internationale dirigenten

Stedelijk Museum Amsterdam

Blikopeners (2011–2013)

€500.000

Amsterdam

Peer-to-peer cultuureducatieproject voor jongeren in het museum

- **Risicomanagement & Governance**

- **Risicomanagement**

Algemeen

SNS REAAL Fonds hanteert en onderhoudt een stelsel van systemen, procedures, limieten, rapportages en controles om de risico's te beheersen. De structuur en organisatie van de processen zijn ingericht conform de geldende wet- en regelgeving en de eigen doelstellingen. De risico's van het Fonds worden vastgesteld door de Directie en het Bestuur. Monitoring van het risicomanagement is ondergebracht bij de Directie en het hoofd van de Financiële Administratie. Zij analyseren de risico's, bereiden beleids- en richtlijnen voor en coördineren het risicomanagement.

Operationeel risico

SNS REAAL Fonds loopt in zijn bedrijfsvoering operationele risico's. Het operationele risico heeft betrekking op de kans dat het Fonds schade of verlies leidt als gevolg van inadequate of falende processen, systemen, menselijk gedrag of externe gebeurtenissen. Het Fonds tracht deze risico's zoveel mogelijk te beperken door te zorgen voor duidelijke beleidslijnen, rapportages en procedures voor alle bedrijfsprocessen. Veel beheersmaatregelen zijn ingebed in IT-systemen en vastgelegd in procedures en werkinstructies. Opleiding, ervaringsniveau en betrokkenheid van de medewerkers werken hierbij onder-

**Stedelijk Museum
's-Hertogenbosch**
Berichten van het Front
€10.000
Den Bosch
Tentoonstelling rond het
Brabants kunstenaarscollectief
NieuwBrabants Front

Stichting Holle Vaten
Atlas Hunsingo
€5.000
Provincie Groningen
Educatief programma waarin
jongeren worden uitgedaagd de
eigen leefomgeving en lokale
geschiedenis te verfilmen

Stichting Boekids
Boekids Literair Jeugdfestival
2011
€24.999
Den Haag en Rotterdam
Festival gericht op literatuur
voor jongeren in Den Haag en
Rotterdam

Stichting Jazz4kids.nl
Jazzmuzikanten op bezoek
€6.175
Landelijk
Concert en interactieve
workshop jazz voor kinderen
in het basisonderwijs

Stichting Clear
Cultuureducatie Stichting Clear
€2.500
Groningen
Educatief project rondom de
tentoonstelling World Press
Photo Groningen

**Stichting Jazzpodium
Middelburg**
Junior Jazz Award
€5.000
Middelburg
Competitie voor jong jazztalent

Stichting CoMAMaastricht
CoMAMaastricht
€7.500
Maastricht

Stichting Jong Talint yn Fryslan
Jong Talint yn Fryslan—
De Speelfilm
€10.000
Friesland
Friesland online film voor
en door jongeren

Samenspeelweekend met o.m.
masterclasses waarbij zoveel
mogelijk (amateur)musici in
contact gebracht worden met
hedendaagse muziek

**Stichting En nog meer
van die dingen**
En meer van die dingen
€40.000
Amsterdam

Tentoonstelling over beeld, tekst
en humor met een educatief
programma

Stichting Meedoen Aan Cultuur
5RoeFestival
€1.000
Noordwijkerohout
Theaterfestival voor jongeren
in Zuid-Holland

Stichting Music Meeting
Meet Music Masters 2011
€10.000
Nijmegen

Workshops en masterclasses
muziek voor amateurs onder
begeleiding van professionals

Stichting Foam
Fotografiemuseum Amsterdam
Foam Lab Next Generation
(2011–2013)
€94.000
Amsterdam

Stichting Muziekkwartier
Ring-4-all
€9.800
Regio Oost

Educatief programma gekoppeld
aan de uitvoering van Der Ring
des Nibelungen van Wagner

Educatietraject gericht op
peer-to-peer educatie waarbij de
deelnemers o.a. evenementen
zelf organiseren

steunend. De omvang van de organisatie brengt een beperkte mate van afhankelijkheid van bepaalde belangrijke personen met zich mee. Een speciaal onderdeel van het operationeel risicomanagement is IT-beveiliging en bedrijfscontinuïteit. De werkzaamheden om risico's te beheren worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de algemeen directeur. Bij strategische beslissingen worden de consequenties met betrekking tot de operationele risico's consequent in beeld gebracht en gemonitord.

Projectrisico

Door aanvragers ingediende projectvoorstellen worden afgewogen, beoordeeld en geëvalueerd. Onderdeel van de besluitvorming is de beoordeling van de mogelijkheid dat het Fonds niet correct wordt voorgelicht en de beslissing over het al dan niet toekennen van een bijdrage neemt op basis van onjuiste informatie. Een ander element van het projectrisico, is het mogelijke afbreukrisico van projecten. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar het afbreukrisico van projecten voor het Fonds, maar ook voor SNS REAAL. Het proces van oordeel- en besluitvorming is vastgelegd in beleid van het Fonds en vertaald naar werkprocedures en een bevoegdhedenmatrix. Beslissingen omtrent het toekennen van projecten worden genomen op basis van mandaten, waarbij de verschillende niveaus geacht worden de pro's en contra's van

aanvragen te onderkennen. De projecten worden zowel van tevoren als achteraf geanalyseerd en de bevindingen van deze analyse worden vastgelegd in het IT-systeem. Bij eventuele vervolgaanvragen wordt de eerdere gang van zaken meegewogen in de oordeelsvorming. Projectrisico's worden tevens beperkt door het werken met voorwaardelijkheid van toezeggingen. Zeker ingeval van meerjarige toekenningen kan door middel van het regelmatig toetsen van de werkelijkheid aan de voorwaarden het projectrisico worden beperkt.

Risico's en financiële omvang van samenwerkingsverbanden

SNS REAAL Fonds is voor zijn financiering afhankelijk van Stichting Beheer SNS REAAL. Indien door Stichting Beheer wordt besloten de financiering van SNS REAAL Fonds te beëindigen, wordt de mogelijkheid geboden gedurende twee jaar na aankondiging van de beëindiging de lopende verplichtingen af te wikkelen.

Financiële risico's

Het financieel resultaat van SNS REAAL Fonds is opgebouwd uit drie posten:

- Resultaatsuppletie Stichting Beheer SNS REAAL
- Besteed aan de doelstelling (toekenningen minus vrijval van eerder toegekende bedragen)
- Bureaukosten

Stichting New European

Ensemble
Saariaho Festival Den Haag
€5.000
Den Haag
Educatietraject voor scholieren met o.m. compositieworkshops gebaseerd op werk van Saariaho

Stichting NJO

NJO Summer Academy:
Composer in Residence
€40.000
Gelderland
Coachingstraject en masterclasses voor jeugdige musici in orkest- en ensemble-spel gevolgd door een presentatie aan het publiek

Stichting Oorlogs- en

Verzetscentrum Groningen
Drukken in oorlogstijd
€2.500
Groningen
Tentoonstelling en educatief programma over het ontstaan en de verspreiding van (lijf)geaal drukwerk tijdens de Tweede Wereldoorlog

Stichting Topaze

Lau-We-Stalla
€3.000
Den Haag
Theaterparticipatieproject voor vmbo- en praktijk-schoolleerlingen

Stichting Urban House Groningen

Urban Academy Plus
€5.000
Groningen
Kennismaking met talentontwikkeling bij jongeren met urban arts

Stichting Urban House Groningen

Urban Discipline Battles
€5.000
Groningen
Battieprogramma binnen het urbangenre voor talentvolle jongeren

Stichting Wachtede Mannetjes

Bakkie Troost
€15.000
Regio West
Voorstelling en een film gemaakt met jongeren van 14 tot 18 jaar

Stichting PassePartout

WereldTheater
€35.000
Landelijk
Cultuureducatief project gericht op jongeren uit het voortgezet onderwijs, waarin ze actief kennismaken met niet-westerse en interculturele theateractiviteiten

Stichting Rotterdams

Volkstheater
Rotterdamse Scholendagen
€12.000
Rotterdam
Cultureel educatief project voor de Rotterdamse basisscholen

Stichting Theaterplan

Zuid-Nederland
Footloose
€15.000
Eindhoven
Trainingstraject en repetitieproces dat uitmondt in een voorstelling van de musical Footloose

Theatergroep DDX

Straat
€15.000
Utrecht
Platform voor talentontwikkeling, onderzoek en performance, gericht op urban dans

Theatergroep Kwatta

Educatieproject bij de voorstelling Tsaar Saltaan, Prins Guido en de Zwaan
€12.500
Nijmegen
Educatief traject rondom de voorstelling Tsaar Saltaan, i.s.m. het Gelders Orkest

Utrechts Centrum voor de Kunsten

Museum voor de Klas
(2008–2011)
€400.000
Utrecht
Programma voor scholen gericht op musea en erfgoed

Resultaatsuppletie

Resultaatsuppletie door Stichting Beheer SNS REAAL vindt plaats conform de statuten.

Toekenningen en vrijval van eerder toegekende bedragen

Toekenningen vinden plaats conform de begroting. Vrijval van eerder toegezegde bedragen kan in principe worden herbested. Over het al dan niet herbesteden van vrijval wordt overlegd met Stichting Beheer SNS REAAL. Met ingang van 2011 is een reguliere procedure ingevoerd om projecten die achterstallig zijn met betrekking tot de afrekening, te rappelleren.

Bureaunkosten

Ook in 2011 is scherp gelet op de bureaunkosten. Het Fonds wil de ratio tussen bureaunkosten en toekenningen en tussen bureaunkosten en totale lasten meer in lijn brengen met de gangbare percentages hiervoor. Ook vinden Directie en Bestuur dat een meer sobere organisatie past in het huidige tijdsgewricht.

Toekomstinformatie, belangrijkste variabelen in de begroting

Toekenningen

SNS REAAL Fonds is voor zijn budget toekenningen afhankelijk van de financiële ruimte die Stichting Beheer SNS REAAL biedt.

Deze ruimte wordt telkens voor één jaar geboden waarbij het tweede halfjaar gedurende het boekjaar definitief wordt toegekend. Anderzijds probeert het Fonds zijn gelden uit te zetten na beoordeling van aanvragen. Het Fonds waakt voor een voldoende kwaliteit van de toekenningen. Hierbij gaat het Fonds voor inhoudelijke kwaliteit en voor een brede financiering van projecten in plaats van eenzijdige afhankelijkheid van het Fonds. SNS REAAL Fonds streeft ernaar zo min mogelijk meerjarige toekenningen te verrichten. Dit heeft te maken met het niet willen aangaan van langjarige verplichtingen in de toekomst in verband met de afhankelijkheid van de financiering door Stichting Beheer. Een deel van het risico wordt opgelost door meerjarige verplichtingen voorwaardelijk te maken zodat bijvoorbeeld jaarlijks een inhoudelijke toetsing van de toekenning kan plaatsvinden.

Bureaunkosten

Circa 70% van de bureaunkosten betreft vaste kosten. Het gaat hierbij met name om de personeelskosten van medewerkers met een vast dienstverband, huurverplichtingen en leaseverplichtingen. Ook ten aanzien van andere kosten bestaan er verplichtingen zoals de huur van opslagruimte voor de NOG Collectie, contracten voor de schoonmaak en beveiliging van het pand aan de Maliebaan, licenties voor het gebruik van de ICT-systemen,

**Vereniging van Nederlandse
Vestingsteden**
Slag om Dondervoort
€30.000
Landelijk
Game om jongeren op
educatieve wijze actief te
betrekken bij het Nederlandse
vestingverleden

Watch That Sound
Verbreiding en vergroting
compositiemodule
€25.000
Landelijk
Educatieve module waarmee
kinderen en jongeren
soundtracks leren maken
bij beelden en de werking
van geluid ervaren

Yemanya Foundation
Bon Bini Bonaire
€10.070
Dordrecht en Bonaire
Ontsluiting archieven over
Bonaire

ZEP-Projecten
Macbeth en Macbeth at School
€25.000

Landelijk
Voorstelling naar Shakespeare's
Macbeth, met educatieproject
voor het voortgezet onderwijs

jaarcontracten voor het gebruik van de telefoon. 30% van de kosten is aan te merken als variabel. Deze kosten worden gemaakt om de bureauorganisatie te kunnen uitvoeren, maar zijn niet gebaseerd op vaste contracten.

Reputatierisico

SNS REAAL Fonds is naamdrager van SNS REAAL. Het Fonds dient er te allen tijde voor te waken negatief in de publiciteit te komen om de bank-verzekeraar en Stichting Beheer niet te schaden. Als de bank-verzekeraar negatief in de publiciteit komt kan dat ook doorwerken naar het Fonds. Binnen de organisatie wordt door middel van bewustwording en betrokkenheid van medewerkers getracht het reputatierisico te minimaliseren. Dit omvat onder andere het opleiden van medewerkers, het zo transparant mogelijk afleggen van verantwoording over activiteiten en het zorgvuldig selecteren van samenwerkingsverbanden. Speciaal onderdeel van het reputatierisico is het risico dat nevenfuncties van bestuursleden, Directie en medewerkers meebrengen. Bij bestuursleden vormen in theorie ook de hoofdfuncties een risico. Door middel van het monitoren van de hoofd- en nevenfuncties wordt het reputatierisico zoveel mogelijk beperkt. In geval van calamiteiten zorgt het Fonds voor tijdige en juiste informatie en communiceert het actief.

Compliance en integriteit

SNS REAAL Fonds kent interne beleidsregels en procedures die waarborgen dat de bedrijfsvoering plaatsvindt overeenkomstig relevante wet- en regelgeving inzake klanten en zakelijke partners. Daarnaast wordt toezicht gehouden op de mate waarin het Fonds zijn eigen regels en procedures naleeft. De interne aspecten van integriteit betreffen het voorkomen en zo nodig transparant beheren van tegenstrijdige belangen en het afschermen van vertrouwelijke informatie. De externe aspecten van integriteit hebben vooral betrekking op het toekennen van donaties. In 2011 zijn er geen incidenten geweest op het gebied van compliance en integriteit. SNS REAAL Fonds is niet betrokken geweest bij gerechtelijke procedures of sancties die samenhangen met het niet nakomen van wet- en regelgeving.

• Governance

Algemeen

SNS REAAL Fonds is een zelfstandige stichting die de naam draagt van bank-verzekeraar SNS REAAL. SNS REAAL Fonds is voor zijn financiering afhankelijk van Stichting Beheer SNS REAAL. Dit is eveneens een onafhankelijke stichting die de naam draagt van de bank-verzekeraar. Stichting Beheer is de groot aandeelhouder van bank-verzekeraar SNS REAAL.

JONGEREN & MAATSCHAPPIJ

SNS REAAL Fonds onderschrijft de beginselen van governance. Het Bestuur en de Directie zijn in gesprek over de implementatie en uitwerking van governance bij het Fonds. In 2011 heeft het Bestuur meerdere malen vergaderd over de governancestructuur. Naar verwachting zal in het eerste kwartaal van 2012 hierover een besluit worden genomen.

Bestuur

Het Bestuur wordt gevormd door 9 personen, waarvan 5 afkomstig uit de gelederen van het Bestuur van Stichting Beheer SNS REAAL, één lid uit de Raad van Bestuur van bankverzekeraar SNS REAAL en 3 onafhankelijke leden. Het Bestuur vergadert viermaal per jaar. Het Bestuur beslist over aanvragen voor donaties, stelt het beleid vast en heeft een toezichthoudende rol. Het Bestuur is coöpterend. Het beslist zelf over aanvragen voor donaties groter dan €250.000 en delegeert de beslissing over aanvragen voor donaties van bedragen van €25.001 tot en met €250.000 aan de Commissie Toewijzing. Donaties van bedragen tot en met €25.000 zijn gedelegeerd aan de Directie.

Commissie Toewijzing

De Commissie Toewijzing wordt gevormd door drie leden van het Bestuur die hiervoor zijn aangewezen. Selectie van de Commissie Toewijzing vindt plaats door het Bestuur. De Commissie vergadert maandelijks. Het

Bureau van het Fonds brengt advies uit aan de Commissie Toewijzing over de projecten die worden voorgelegd. Deze adviezen zijn door de Directie geaccordeerd. Besluiten van de Commissie worden op basis van verstrekte mandaten in het systeem verwerkt door de projectcoördinator.

Directie

De Directie van SNS REAAL Fonds is belast met het geven van leiding aan de werkzaamheden van de Stichting in zijn algemeenheid en met de dagelijkse behartiging van de aangelegenheden van het Fonds. De Directie is verantwoordelijk voor de voorbereiding van het beleid van de Stichting en, na vaststelling van het beleid door het Bestuur, voor de uitvoering van het beleid. De Directie wordt gevormd door mevrouw M.H.N.G. Cornips. De Directie wordt in haar taken ondersteund door een managementteam dat bestaat uit de algemeen directeur en de hoofden Projectadvies en Communicatie. Het managementteam vergadert tweewekelijks. De Directie is formeel verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van het Fonds en wordt benoemd door het Bestuur.

Beleid

SNS REAAL Fonds voert zijn missie uit aan de hand van het beleidsplan. Het beleidsplan is opgesteld in 2010. In 2011 is het afgerond, definitief vastgesteld en geïmplementeerd.

Aal Works Media

Soap Workshop

€18.000

Landelijk

Workshops soap maken voor jongeren in een al dan niet gesloten inrichting

CEM Media

De Voogd

€30.000

Landelijk

Documentaire over een gezinsvoogd die 22 kinderen onder zijn hoede heeft

Centrum voor de Kunsten

Nieuwe Helden

€5.000

Roermond

Talentontwikkelingstraject voor jongeren op het gebied van dans en muziek

De Mussen

Liefde voor de Mussen —

tentoonstelling buurt en stad

€7.500

Den Haag

Kunstgebouw

MonsterMedia 2.0

€25.000

Landelijk

Online game om kinderen mediawijzer te maken

Meet my Street

Meet TV

€40.000

Arnhem

Project waarbinnen jongeren onder professionele begeleiding (televisie-)producties maken over hun leefomgeving

Meva Fonds

Ondersteuning activiteiten (2007–2011)

€5.000

Heeten

Vakanties voor mensen met een lichamelijke, psychische en/of verstandelijke beperking

Nationaal Fonds 4 en 5 mei

Jeugdactiviteiten (2007–2011)

€25.000

Amsterdam

Boek en tentoonstelling over wijkcentrum De Mussen in de Schilderswijk

De Onderlinge

Naar een nieuw sociaal contract

€75.000

Utrecht

Boeken, debatten en lezingen over arbeidsverhoudingen en de kracht van werknemers

DOK

AGORA Online—Vertel je Wereld

€51.080

Landelijk

Online verhalenmuur voor bibliotheken waarop materiaal over het lopende thema te zien is

InterArtLab

Open Zone (2010–2011)

€47.500

Landelijk

Talkshows voor jongeren waarbij ze met elkaar in discussie gaan over maatschappelijke onderwerpen

Jeugdprogramma dat invulling geeft aan de herdenking en viering van de bevrijding

Nationaal Instituut voor

Budgetvoorlichting

Aan de slag met Check je geld!

€26.100

Landelijk

Ontwikkelen van training, lespakket en filmpjes t.b.v. jongeren

Nederlands Debat Instituut

Debatteren voor Scholieren in het Voortgezet Onderwijs

€30.000

Landelijk

Onderwijsmateriaal en debatten voor jongeren

Nowhere

Club Nowhere

€22.500

Amsterdam

Workshops voor kinderen van 9–12 jaar, die plaatsvinden in de Indische Buurt in Amsterdam-Oost

- **Nevenfuncties bestuursleden**
SNS REAAL Fonds

Relevante (neven-)functies per 31 december 2011

- **E.J. Fischer (1946), voorzitter**
Bijzonder Hoogleraar Bedrijfsgechiedenis,
Universiteit van Amsterdam
Decaan Faculteit Economie en Bedrijfskunde,
Universiteit van Amsterdam
Lid Raad van Commissarissen Universiteit van
Amsterdam
Lid Raad van Commissarissen Hogeschool van
Amsterdam
Hoogleraar Toegepast Economisch Onderzoek,
Universiteit van Amsterdam
Lid Bestuur Academie voor Verenigings-Management
(AVVM)
Lid Comité van Aanbeveling Leerstoel Modern
Jodendom, Rijks Universiteit Leiden
Voorzitter branchevereniging Particulier Onderwijs (NRTO)
Voorzitter Bestuur Stichting Durrer Centrum
Lid Bestuur VNO-NCW
Voorzitter Bestuur Histosearch
Lid Comité van Aanbeveling Teylers Museum Haarlem
Lid Comité van Aanbeveling 'Operatie Zonnestraal'
Vicevoorzitter Raad van Commissarissen
Delta Lloyd groep
Voorzitter Bestuur van het Nederlands Centrum
voor Sociale Innovatie
Lid Raad van Toezicht Nederlands Instituut Van Register
Experts
Voorzitter Raad van Toezicht Inscope
Voorzitter Accreditatiecommissie exameninstellingen
Wet Financiële Dienstverlening van het College van
Deskundigen Financiële Dienstverlening
- **J.M. Overmeer (1946), vicevoorzitter**
Zelfstandig adviseur
Lid Raad van Commissarissen Allianz Holland
Paraplufonds N.V.
Lid Raad van Commissarissen Blue Sky Group
Lid Raad van Commissarissen EAH Holding
(ijsstadion Thialf)
Voorzitter bestuur Stichting Beheer SNS REAAL

Special Arts Nederland

Kenniscentrum Kunst en Handicap (2010–2014)
€105.000
Amersfoort
Realisatie van het Kenniscentrum Kunst en Handicap

Stichting Amsterdam

Zomerkampen
Amsterdam Zomerkampen
€3.060
Griethoorn
Zomerkamp voor kinderen uit een pleeg- of eenoudergezin

Stichting Artamin

Mijn kunstmaatje en ik
€3.375
Gouda
Ontmoeting tussen amateur-kunstenaars en kinderen met een verstandelijke beperking

Stichting De Wereld

Kindertheater
Multimediaal toneelproject
€1.500
Haarlem
Toneelproject door en voor

jongeren in aandachtswijken, gericht op individuele ontwikkeling, sociale cohesie en cultuurparticipatie

Stichting Festival 5D

Festival 5D
€50.000
Amsterdam
Festival voor mensen met en zonder een handicap waarin de beleving van de vijf zintuigen centraal staat

Stichting Funpop

Funpop
€5.000
Horst aan de Maas
Festival met muziek in de openlucht met een talentenjacht voor mensen met een verstandelijke beperking

Stichting Het Kader

Afwegige vaders
€20.000
Landelijk
Documentaire serie over het effect van de afwezigheid van vaders op crimineel gedrag bij jongens met verschillende culturele achtergronden

Stichting Het Ketelhuis

Deaf in the Picture
€12.500
Amsterdam
Festival met films voor en over doven

Stichting Hoedje van Papier

Wijkvijvers
€25.000
Rotterdam
Mediawijsheidproject waarbij Rotterdamse jongeren het nieuws uit hun wijk verslaan

Stichting Kleurrijke Stad

Wat doet kleurrijk met jou?
€4.500
Eindhoven
Project gericht op social design dat onderzoekt hoe jongeren

tussen de 16 en 20 jaar de multiculturele samenleving zien

Stichting Memorabele

Momenten

Sharing the Extraordinary: van pionier naar professional
€25.000
Landelijk
Cursus coaching voor artiesten waarin voorstellingen voor kinderen ontwikkeld worden

Stichting Mytikas

Opschaling mytikasmethode en ontstaan jongerenbeweging (2011–2013)
€90.000
Landelijk
Methode waarbij o.a. theater, sport en dramatische expressie worden gebruikt om het gedrag van risicojongeren te veranderen

Lid Dagelijks Bestuur Stichting Ubbo Emmius Fonds
Extern adviseur en voorzitter Beleggingscommissie
Elsevier Ondernemingen
Extern adviseur Beleggingsadviescommissie
Pensioenfonds Vervoer
Extern adviseur Bestuurscommissie Investments
Pensioenfonds Zorg en Welzijn
Extern adviseur Commissie Beleggingen
Pensioenfonds ABN AMRO
Investment Advisor Solera S.A.

• **M.W. den Boogert (1943)**

Advocaat te Amsterdam
Buitengewoon hoogleraar Effectenrecht (emeritus),
Rijksuniversiteit Groningen
Adviseur Allen & Overy, Amsterdam
Adviseur Loyens & Loeff, Amsterdam, Rotterdam
Lid Commissie Vennootschapsrecht,
Ministerie van Justitie
Lid adviesraad Van der Heijden Instituut,
Radboud Universiteit
Lid Raad van Advies en Toezicht Nederlands Arbitrage
Instituut
Lid Raad van Toezicht Stichting Communicatiekanaal
Aandeelhouders
Voorzitter arbitragecommissie Dutch Securities
Institute (DSI)
Voorzitter bestuur Stichting preferente aandelen
Heijmans
Voorzitter bestuur Stichting preferente aandelen
Roto Smeets Group
Voorzitter bestuur Stichting preferente aandelen TomTom
Voorzitter bestuur Stichting beschermingspreferente
aandelen Fugro
Vicevoorzitter Stichting Beheer SNS REAAL
Lid bestuur Stichting administratiekantoor TKH Group
Lid bestuur Stichting ING Aandelen
Lid bestuur Stichting preferente aandelen ASML
Lid bestuur Stichting preferente aandelen DSM
Lid bestuur Stichting preferente aandelen Philips
Lid bestuur Stichting preferente aandelen USG People

Lid bestuur Stichting Preferente- en Prioriteitsaandelen
B Wereldhave
Plaatsvervangend lid SER Fusiecodecommissie

• **A.H.A. Hoevenaars (1949)**

Zelfstandig adviseur
Lid Raad van Commissarissen Accounting Plaza
Lid Raad van Commissarissen Schouwburg Orpheus
Lid Raad van Toezicht Unilever Pensioenfonds 'Progress'
Voorzitter Commissie Intern Toezicht Pensioenfonds
voor Zorg en Welzijn
Lid bestuur Stichting Beheer SNS REAAL

• **S.C.J.J. Kortmann (1950)**

Rector magnificus Radboud Universiteit Nijmegen
Raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof Arnhem
Lid Raad van Commissarissen Dela Coöperatie
Lid Raad van Commissarissen KDS BV
Voorzitter bestuur Stichting Continuïteit ING
Voorzitter bestuur Stichting Grotius Academie
Voorzitter bestuur Stichting Sanssouci
Voorzitter bestuur Stichting STMicroelectronics
Voorzitter bestuur Stichting Administratiekantoor
Preferente Aandelen Randstad Holding
Lid bestuur Stichting Administratiekantoor KDS
Lid bestuur Stichting Beheer SNS REAAL
Lid bestuur Stichting Bosch Research and
Conservation Project
Lid bestuur Stichting Merita

• **H. Muller (1942)**

Voorzitter Stichting Nederlands Participatie Instituut
Voorzitter Stichting Werkgemeenschappen Bergeyk
Lid bestuur ILC Zorg voor later
Lid bestuur Pensioenfonds FNV in liquidatie
Lid bestuur Stichting Beheer SNS REAAL
Lid bestuur Vakbonds Historische Vereniging
Lid geschillencommissie FVP
Lid stuurgroep ZonMw programma Participatie en
Gezondheid
Lid Vereniging AEGON

Stichting Skyway

Sencity Rotterdam en Nijmegen
€15.000
Rotterdam en Nijmegen
Trainingstrajecten voor dove
slechthorende jongeren
die leiden tot twee muziek-
evenementen

Stichting The Patching Zone

Mediawerf, Streetwise
Billboards
€45.000
Rotterdam
Mediawerkplaats waar jongeren
samen met professionals
werken aan een opdracht voor
het bedrijfsleven

Stichting Toon Beeld

Uit de bak, aan de bak
€20.000
Landelijk
Documentaire waarin jongeren
worden gevolgd die zoeken naar
een nieuwe toekomst, nadat zij
voor een licht vergrijp gevangen
hebben gezeten

Stichting Vrede van Utrecht

Vrede van Utrecht op School

€75.000

Utrecht

Educatieve programma's
rondom de Vrede van Utrecht
voor primair en voortgezet
onderwijs en middelbaar
beroepsonderwijs

Stichting Weekje Weg

Ondersteuning activiteiten

Weekje Weg (2010–2011)

€26.000

Vierhouten

Vakantieweek met
recreatieprogramma voor
(eenouder)gezinnen met een
minimuminkomen

Stichting Weet Wat Je Besteedt

[WWJB]

Programma Weet Wat Je

Besteedt (2011–2013)

€300.000

Landelijk

Programma dat i.s.m. jongeren
inzicht biedt in het financieel
handelen van jongeren

Stichting Willem Drees Lezing

Willem Drees Lezing
(2011–2014)

€12.500

Amsterdam en Den Haag
Lezing die het leven en werk
van Willem Drees uitdraagt

Studio 52nd

Vergeten Kinderen

€12.200

Amsterdam

Voorstelling voor kinderen
uit pleeggezinnen en de
jeugdhulpverlening, waarbij
eigen geschreven stukken
door professionals uitgevoerd
worden

VisibleTV

Mijn Week van het Geld

€35.000

Landelijk

Televisieproductie waarin
kinderen de waarde van geld
wordt geleerd, in het kader
van De Week van het Geld

- **R.R. Latenstein (1964)**
 Voorzitter Raad van Bestuur SNS REAAL N.V.
 Lid Raad van Commissarissen Sligro Food Group N.V.
 Voorzitter Bestuur Verbond van Verzekeraars
 Bestuurslid DB VNO-NCW
 Lid Bankraad DNB
 Bestuurslid (penningmeester) Oranje Fonds
 Bestuurslid Stichting Weet Wat Je Besteedt

- **H.M. de Jong Schouwenburg (1938)**
 Vicevoorzitter Fauna Beheer Eenheid Overijssel
 Voorzitter Stichting Eendracht
 Lid bestuur Stichting Fonds des Pasteurs
 Plaatsvervangend Voorzitter Raad van Beroep
 Tuchtcommissie ROA en OOA
 Voorzitter Stichting Anslo's Hofje
 Voorzitter Stichting Van den Brink-Houtmanstichting
 Lid Bestuur Stichting Elsjen Simonsdochter van
 Heemskerck Fonds

**JONGEREN &
MAATSCHAPPIJ
EDUCATIE**

- **Medewerkers SNS REAAL Fonds**

Medewerkers SNS REAAL Fonds per 31-12-2011

Directie

- Marie Hélène Cornips

Secretariaat

- Irene Ittmann

Projectadvies

- Frank Verhagen, hoofd
- Jorien Basart
- Marijke Evers
- Mijke Godschalk
- Rinske Hordijk
- Marieke van der Kruijs

Projectcoördinatie en -ondersteuning

- Monique Braakman
- Jolien van Hoorn
- Gemma Schoonderbeek

Communicatie

- Bert Krooshof, hoofd
- Niels van der Vuurst de Vries

Financiële administratie & facilitaire zaken

- Marjolein Nijman, hoofd
- Diana Duym
- Jan IJpema

Conservator NOG Collectie

Corrie van der Veen

Freelance adviseurs SNS REAAL Fonds in 2011

Corine van den Broek
Willemijn van der Vaart
Marc van Zijp

Danstheater AYA**Ideals 2012**

€40.000

Landelijk

Participatietraject bij

dansvoorstelling voor

vmbo-scholleren

Instituut Het Centrum

Weekendschool

Talentontwikkeling

€10.000

Rotterdam

Sociaal-maatschappelijk project gericht op leerlingen die met een bepaalde achterstand starten in het voortgezet onderwijs

Stichting DansVak—LEF

Dans- en Theaterproject LEF

€40.000

Amsterdam en Velsen

Dans- en theaterlessen voor

leerlingen basisonderwijs

in Amsterdam en Velsen

Stichting LAS

De Musical van Mats

€10.000

Amsterdam

Musical die de samenhang tussen de diverse bevolkingsgroepen of lokale gemeenschappen moet bevorderen

Stichting Pica Pica

DUF Waanwijs

€35.000

Landelijk

Project gericht op media-educatie dat jongeren actief kennis laat maken met kunst, cultuur en wetenschap

- **NOG Collectie**

In 1994 heeft NOG Verzekeringen aan kunstverzamelaar Frits Becht de opdracht gegeven de NOG Collectie te starten. Het uitgangspunt is om kunstwerken te verzamelen die een vernieuwend karakter hebben en overduidelijke kwaliteit bezitten, maar die nog niet zijn doorgedrongen tot het erkende kunstcircuit. Dankzij verschillende overnames en fusies kwam in 2006 de collectie in handen van Stichting Beheer SNS REAAL, grootaandeelhouder van SNS REAAL N.V. Sinds 2001 is conservator Corrie van der Veen verantwoordelijk voor aankoop, acquisitie, beheer en onderhoud van de collectie.

De NOG Collectie is een verzameling met een bijzondere eigenschap: ze kent geen vaste woon- of verblijfplaats zoals bij andere bedrijfscollecties vaak het geval is. Een dakloze collectie dus, die in 2006 in z'n geheel een plek vond in het boek 'Anything but homeless.'

Eind 2011 bestond de collectie van de NOG Collectie uit 509 kunstwerken van 105 verschillende kunstenaars. In het verslagjaar zijn 42 kunstwerken aangekocht, 41 tekeningen en 1 beeld.

WETENSCHAP

- **Activiteiten NOG Collectie 2011**

Symposium 'Werkt Kunst'

In samenwerking met het Klooster ZIN in Vught (Stichting Zingeving in Werk) werd in februari het symposium 'Werkt Kunst' georganiseerd. Arjo Klamer, hoogleraar Economie en Kunst en Cultuur, gaf een lezing over dit thema. De NOG Collectie, waarvan een groot aantal kunstwerken uit de collectie bij het Klooster in bruikleen zijn, speelde hierin een grote rol. Onder leiding van Klamer werd gediscussieerd over de vragen: Wat betekent kunst voor het bedrijfsleven? Is het louter aankleding of reikt de betekenis verder? En wat is de rol die kunst kan hebben in organisaties en bedrijven?

Young & Collecting

Op 13 mei 2011 organiseerde SNS REAAL Fonds in samenwerking met Art Amsterdam net als de afgelopen jaren een dag voor jongeren die volledig in het teken staat van het verzamelen van kunst. Ze worden geïnformeerd over kunst, verzamelen, bedrijfscollecties en over de NOG Collectie in het bijzonder. Daarnaast hadden de jongeren een missie: 'koop met je groepje een kunstwerk dat naadloos past in de NOG Collectie en leg uit waarom juist dit werk opgenomen moet worden.' Het winnende kunstwerk— dat ook daadwerkelijk is aangekocht aan het eind van de dag—is een werk van Claire Harvey.

- **Nieuwe kunstenaars**

Nieuwe kunstenaars die aan de Collectie werden toegevoegd:

- Nik Christensen
- Claire Harvey
- Hans de Wit

- **Nieuwe kunstwerken**

In totaal werden 42 nieuwe werken aangekocht. Hierdoor groeide de collectie naar 509 werken van 105 verschillende kunstenaars.

- **Bruiklenen bij instellingen; 240 werken:**

- Elisabeth Otter Knoll Stichting, Amsterdam, 23
- Klooster ZIN, Vught, 82
- Nederlandse Vereniging van Banken/NVB, Den Haag, 3
- Vergadercentrum RvB SNS REAAL Croeselaan, Utrecht, 10
- SNS Property Finance, Leusden, 44
- SNS REAAL Fonds en Stichting Beheer SNS REAAL, Utrecht, 51
- Schouwburg/Theater Orpheus/Stichting Eurydice, Apeldoorn, 27

Bruiklenen bij musea en culturele centra in verband met tentoonstellingen: 37 werken. Voor een tentoonstelling onder de noemer

Amsterdams Instituut voor ArbeidsStudies
Voortzetting Willem Drees
Leerstoel (2007–2011)
€218.750
Amsterdam
Lezingenreeks waarmee het gedachtegoed van Willem Drees in stand wordt gehouden

De Jonge Akademie (KNAW)
De Jonge Akademie on *Wheels* (2011–2012)
€450.000
Amsterdam
Bus met wetenschappers die langs middelbare scholen trekt om leerlingen kennis te laten maken met wetenschap

EMGO+ Instituut, VU medisch centrum
Implementatie DOIIT-programma (2010–2013)
€200.000
Amsterdam
Implementatie van het DOIIT-programma resulterend in een universele preventie van overgewicht bij vmbo-leerlingen

Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
Ontsluiting collecties (2008–2012)
€453.800
Amsterdam
Onderhoud en ontsluiting van de collecties van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis

KNAW
KNAW Merian Prijs (2009–2013)
€270.000
Amsterdam
Prijs voor excellente vrouwen in de wetenschap

Onderzoeksinstituut voor Geschiedenis en Cultuur
Willem Frederik Hermans en de Tweede Wereldoorlog
€9.000
Utrecht
Onderzoek en publicatie rond W.F. Hermans en de Tweede Wereldoorlog

Onno Blom
Biografie Jan Wolkers (2010–2013)

IMC Weekendschool

Onderzoek naar de effecten...
IMC Weekendschool (2010–2012)
€240.000

Amsterdam
Onderzoek naar de effecten van de weekendschool op de deelnemers

IMC Weekendschool

Projectleiding onderzoek (2010–2012)
€24.000

Amsterdam
Projectleiding bij het onderzoek naar de effecten van de weekendschool op de deelnemers

Internationaal Instituut voor

Sociale Geschiedenis
Fellowships voor sociale geschiedenis (2009–2011)
€150.000

Landelijk
Fellowships voor inter-nationaal onderzoek

€50.000

Leiden
Onderzoek naar Jan Wolkers resulterend in een biografie

Rijksuniversiteit Groningen—

Faculteit der Letteren/ Kunst en Media
Sonttolregisters online

€60.000

Landelijk

Completering van het project Sound Toll Registers 1497–1857, bron voor maritieme en economische geschiedenis van Nederland en de rest van Europa

Rijksuniversiteit Groningen—

Faculteit der Letteren/ Kunst en Media

Cultuur in de Spiegel

€334.481

Landelijk

Wetenschappelijk onderzoek naar de toekomst van cultuureducatie in het onderwijs

'Oh schoon gebloemt', werd aan de expositieruimte van het Leids Universitair Medisch Centrum werk van Erik Mattijssen uitgeleend. Van Frank van Hemert werden voor een oevretentoonstelling met de titel 'Unverschämte Schönheit', 15 monumentale tekeningen uitgeleend aan het Gustav Lübcke Museum in Hamm, Duitsland.

Stichting Academische Jaarprijs

Academische Jaarprijs 2011

€50.000

Landelijk

Prijs voor wetenschappelijke onderzoekers met het beste communicatieplan

Stichting Academische Jaarprijs

Academische Jaarprijs

(2012–2013)

€100.000

Landelijk

Prijs voor wetenschappelijke onderzoekers met het beste communicatieplan

Stichting Conto

Olijf met Peren: de families

Jessurun d'Oliveira en

Rodrigues Pereira

€30.000

Landelijk

Promotieonderzoek over de late 19e en 20ste eeuwse geschiedenis van de Portugese Joden in Nederland

Stichting Historie der Techniek

Een vernieuwde kijk op de

Europese geschiedenis

[2010–2012]

€240.000

Eindhoven

Wetenschappelijk onderzoek naar de samenwerking tussen technologische en andere ontwikkelingsprocessen in Europa van 1850 tot 2000

Stichting Jheronimus Bosch 500

Leerstoel Jheronimus Bosch

(2011–2016)

€240.000

Nijmegen

Leerstoel die wetenschappelijke aandacht vraagt voor de laat-middeleeuwse schilderkunst in het algemeen en het werk van Jheronimus Bosch in het bijzonder

Stichting Nederlands

Scheepvaartmuseum
Amsterdam

De maritiem-historische collectie als wetenschappelijke bron (2010–2014)

€25.000

Amsterdam

Bijdrage aan de verdere ontsluiting van de collectie van het Scheepvaartmuseum

Stichting Ondernemers-

geschiedenis

Biografisch Woordenboek

Nederlandse Ondernemers

1850–1950 (2007–2012)

€90.000

Delft

Publicatie waarin 300

maatschappelijk betrokken ondernemers en ondernemers-families in Nederland in de periode 1850–1950 worden beschreven

Stichting Thomassen A Thuessink

De Nacht van Kunst

& Wetenschap

€12.500

Groningen

Diverse evenementen op het snijvlak van kunst en wetenschap

Universiteit Utrecht —

Theaterwetenschappen

Camillo 2.0

€15.000

Utrecht

Wereldcongres over kunst en wetenschap met o.a. lezingen en presentaties

Vereniging Vredesbeweging

Pax Christi Nederland

Mensen van Goede Wil

€30.000

Landelijk

Geschiedschrijving van

Pax Christi Nederland

(1948–2010) aan de hand van o.a. ooggetuigenverslagen en archiefontsluiting

Colofon

SNS REAAL Fonds, Utrecht

Ontwerp Irma Boom Office, Amsterdam

Tekst SNS REAAL Fonds, Utrecht

Tekst uitgelichte projecten Marina de Vries, Amsterdam

Drukwerk Lenoirschuring, Amstelveen

Oplage 1600